

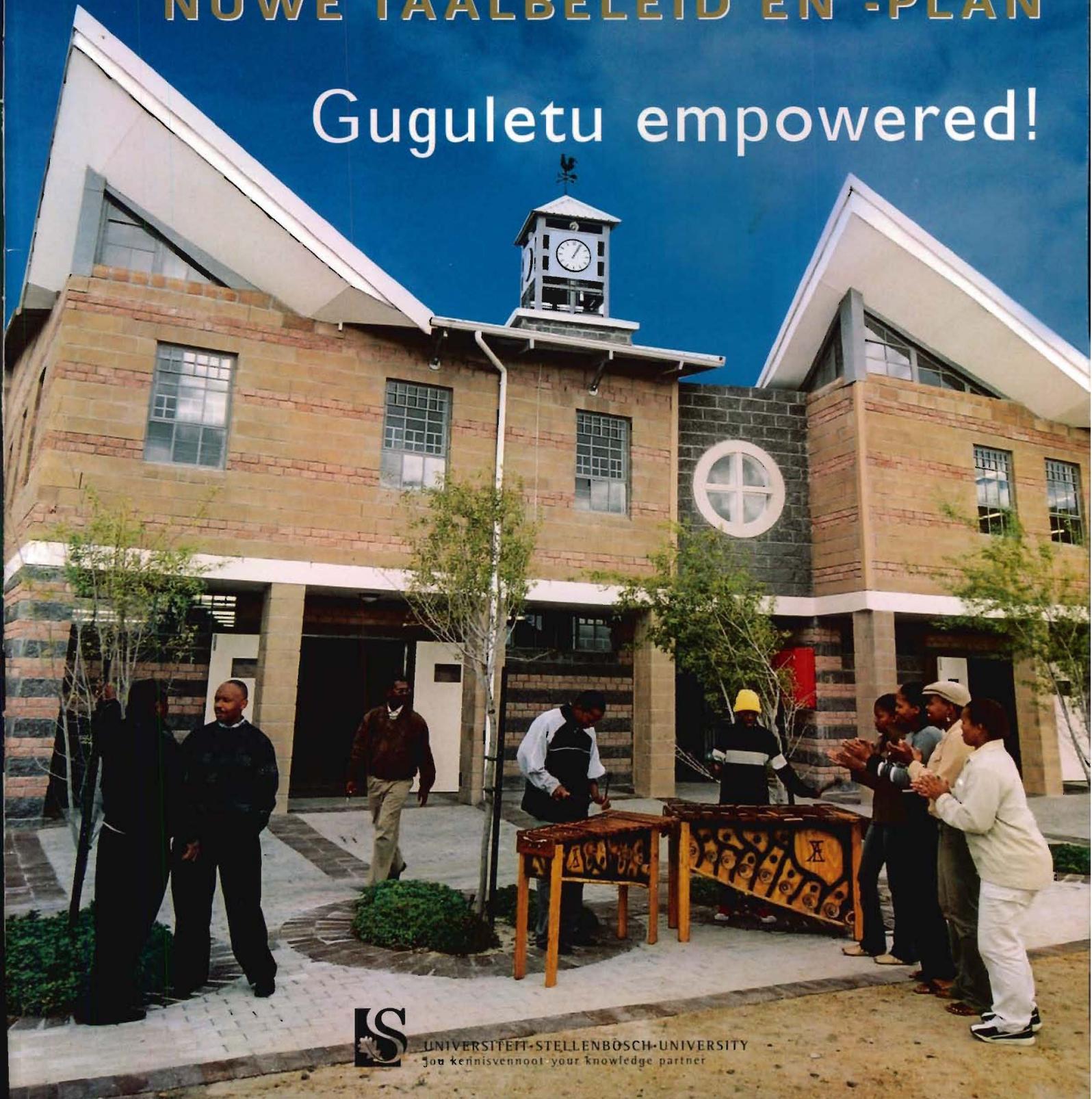
01:2003

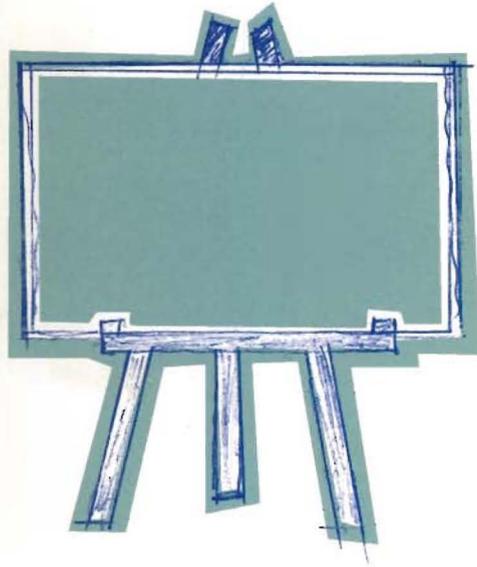
MATIELAND

NUWE TAALBELEID EN -PLAN

Guguletu empowered!

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

Geoff's Handicraft

ARTISTS' EQUIPMENT

Primed canvas on stretcher frames

Primed canvas on box strainers

Various types of easels

We fit your canvas paintings to stretchers

Enquiries tel: (021) 794-6225

Inhoud/Contents

JUNIE/JUNE 2003

Allerlei/Miscellaneous

- 3 Van die redaksie
- 4 Briewe/Letters
- 6 Taalbeleid vir die toekoms
- 9 Nuwe taalsentrum
- 17 R200 000 for bursaries
- 20 Basiese rekenaarvaardighede 'n moet
- 31 AIB visit a first
- 34 In Memoriam
- 37 'n Eie uitgewery vir die Universiteit

Mense/People

- 17 Gewilde kanselier eenparig herkies
- 25 'Oom Bey' honoured
- 33 Buitengewone professor
- 39 Eregrade aan bekendes

Navorsing/Research

- 10 Physics in Africa
- 40 A Pioneer for his people

Gemeenskapdiens/ Community Service

- 12 New Zwane Community Centre
- 16 Service learning gaining ground
- 32 'An A-plus' for DADP

Hoogste eer/Highest honour

- 15 Chemici met medaljes vereer
- 18 Hofmeyr bags SA's 'Nobel'

Die Kunste/The Arts

- 28 Nog 'n kans vir Eric
- 30 Woordfees stil die woordhonger

Mylpaal/Milestones

- 22 Wilgenhof 100
- 26 Welcome to Boot Camp

Huldeblyk/Tribute

- 36 Jan van der Horst

Voorblad: Die J.L. Zwane-gemeenskapsentrum in Guguletu (kyk bl. 12)

Foto: Michael Hardenberg

Die Universiteit se oudstudee en donateurs ontvang Matieland gratis.

Redakteur: Douglas Davis

Redaksiekantoor

Bemarking en Kommunikasie, Privaat Sak XI, Matieland, 7602, tel. (021) 808-4639, faks (021) 808-3800, e-pos: dd@maties.sun.ac.za

Sirkulasie

Malena Fourie, Stellenbosch Stigting, Privaat Sak XI, Matieland, 7602, tel. (021) 808-4843, faks (021) 808-3026, e-pos: alumni@maties.sun.ac.za

Gepubliseer sedert 1957

Jaargang 46 01:2003

ISSN 0025 5947

Ontwerp en uitleg

Out of the Blue Creative Communication Solutions, tel. (021) 947-3508, www.outoftheblue.co.za

Reproduksie: Prism Digital

Druk: US Drukkers

Front cover: The J.L. Zwane Community Centre in Guguletu (see page 12)

Photo: Michael Hardenberg

Matieland is mailed free of charge to the University's alumni and donors.

Editor: Douglas Davis

Editorial Office

Marketing and Communication, Private Bag XI, Matieland, 7602, tel. (021) 808-4639, faks (021) 808-3800, e-mail: dd@maties.sun.ac.za

Circulation

Malena Fourie, Stellenbosch Foundation, Private Bag XI, Matieland, 7602, tel. (021) 808-4843, faks (021) 808-3026, e-mail: alumni@maties.sun.ac.za

Published since 1957

Year 46 01:2003

ISSN 0025 5947

Design and Layout

Out of the Blue Creative Communication Solutions, tel. (021) 947-3508, www.outoftheblue.co.za

Repro: Prism Digital

Printing: US Printers

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvenoot • your knowledge partner

Word Rekenaarvaardig

Also available in English **gou, maklik en goedkoop!**

Keuse 1: Selfleer CD met 5 modules

Hierdie CD voer jou as't ware met 'n lepel - dis so maklik!

Met dié CD leer jy al die vaardighede soos hieronder in Keuse 3 en ondermeer ook hoe om:

- dokumente te skep, te liasseer
- uitleg van dokumente te doen
- blokke, sjablone en tabelle te skep
- kleure en fonte te gebruik
- kontantvloei-ontledings en begrotings op te stel
- e-posse te skep en te stuur
- aanhegtings en foto's by te voeg ... en veel meer

Keuse 2: Selfleer CD met slegs die eerste modules

- Word sò sleutelbordvaardig
- Sò gebruik jy jou muis
- Harde- en sagteware en Internet
- Gebruik Windows effektief

Keuse 3: Papiergidse

1. Inleiding tot Rekenaargeletterheid

- Gebruik en voordele van rekenaars
- Wenke by aankoop

2. Word vaardig in Microsoft Windows

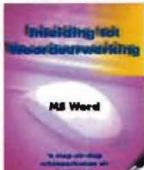
- Waarom is Windows 'n wenner?
- Wys met die muis en klik sonder tik!
- Laai en gebruik programme
- Skep, stoor, redigeer en druk van dokumente
- Hoe om dokumente te liasseer en op te spoor ... en veel meer

3. Gebruik e-pos en die Internet

- Die Internet as bron van inligting
- Skep, stuur en ontvang van e-pos
- Hoe om die Internet te gebruik
- Nuus- en gesprekgroepe: ... en veel meer

4. Woordverwerking in Microsoft Word

- Skryf briewe, fakse en e-posse en druk dit uit
- Hoe om blokke, roosters en kolomme te skep
- Paragraawe, "bullets", lettertipes en kleure ... en veel meer

5. Microsoft Excel vir Sigblaai

- Tabelle, kolomme, selle: alles wat jy moet weet
- Verwerking van data
- Maklike grafiese voorstelling van jou data
- Ander gebruike: kontantvloei, formules, verdiskontering ... en veel meer

- ♦ **Leer teen jou eie tempo en wanneer dit jou pas,**
- ♦ **in die gerief van jou eie huis of kantoor,**
- ♦ **teen 'n prys wat jou sak pas!**

BESTELVORM

Naam: _____

Adres: _____

Poskode: _____

E-pos of tel nr: _____

Keuse 1:

1 Selfleer CD met 5 modules en oefeninge @ R750 + R25 p&p (R775)

1. Inleiding tot Rekenaargeletterheid
2. Word vaardig in Microsoft Windows
3. Woordverwerking in Microsoft Word
4. Microsoft Excel vir Sigblaai
5. Alles oor E-pos in Outlook Express

Keuse 2:

1 Selfleer CD met net die eerste 2 modules @ R295 + R25 p&p (R320)

1. Inleiding tot Rekenaargeletterheid
2. Word vaardig in Microsoft Windows

Keuse 3:

5 Papiergidse (sien langsaan) met oefeninge en stiftie @ R595 + R35 p&p (R630)

Afrikaans: Engels:

Ek sluit 'n tjek in vir R_____ in
Maak tjeks uit aan **Helderberg Systems**.
Indien Namibië, voeg R62 per stel vir posgeld

Debiteer my VISA / MASTERCARD

Bedrag: R_____

Kaart nr: _____

Laaste 3 syfers op keersy van kaart: _____

Vervaldatum: _____

Handtekening: _____

**Pos hierdie vorm met betaling aan:
Helderberg Systems, Posbus 426,
Stellenbosch 7599. Faks: (021) 886-9020**

So wen jy:

- Gemik op beginners of persone wat beperk rekenaarvaardig is
- Leer die prosedures stap-vir-stap
- Wys stappe op werklike skermafbeeldings
- Slaan prosedures maklik na
- Toetsing van kennis ingesluit
- Geskik vir die hele gesin
- Beskikbaar in Afrikaans en Engels
- **Veel goedkoper en geriefliker as klaskameronderig**

Jou keuses:

Helderberg Systems, dié spesialiste in self-leerprogramme, bied nou aan jou 2 keuses om in Afrikaans te leer:

(a) **Interaktiewe CD** - 'n gebruikersvriendelike stap-vir-stap selfleer CD met die 5 gewildste modules van Microsoft Office (teen slegs **R750**, BTW en p&p ingesluit) vir diegene wat interaktief op die skerm wil leer en deurlopend wil naslaan.

(b) **Papiergidse** - 5 maklike A-4 grootte ringgebnde gidse (teen slegs **R595**, BTW en p&p ingesluit) vir diegene wat verkies om vanaf papiergidse te leer. (sien hiernaas vir inhoud)

Navrae en bestellings:

Stephanie Barnard
Tel/faks: (021) 886-9020
Tel: (021) 883-3894 Sel: 072 135 8486
E-pos: weborders@helderbergssystem.co.za
Webblad: www.helderbergssystem.co.za

Vir direkte inbetalings:

Helderberg Systems
Rek nr: 405 304 1346
ABSA - Stellenbosch 33-44-10
Faks strokie na (021) 886-9020

NUWE TAALBELEID EN TAALPLAN

Die Universiteit se nuwe taalbeleid en taalplan is aan die einde van 2002 deur die Raad goedgekeur (lees op die volgende bladsye meer hieroor) en die eerste fase van implementering is aan die gang.

Ondertussen is die Taalkomitee van die Universiteit saamgestel. Die voorsitter is prof Anton van Niekerk van die Departement Filosofie (hy verteenwoordig ook die Raad) en die ander lede (met verteenwoordiging tussen hakies) is (in alfabetiese orde): me Lazelle Bonthuys (administrasie), prof Liesbeth Botha (bestuur), dr Ludolph Botha (Akademiese Steundienste), dr Francois Cilliers (komitee vir Leer en Onderrig), prof Leon de Stadler (direkteur: Taalsentrum), mnr Alastair Henderson (Departement Engels), dr Harold Lesch (Departement Afrikaans en Nederlands), me Leonie Overbeek (Institusionele Forum), mnr Johan Piek (Akademiese Belangeraad), prof Wessel Pienaar (Senaat), prof Sonia Human (Senaat), prof Willem Perold (Senaat), mnr Kobus Visagie (administrasie) en prof Marianna Visser (Departement Afrikatale).

Reeds aan die einde van verlede jaar is fakulteite versoek om tydens die programmevalueringsproses, wat ondertussen afgehandel is, hulle taalspesifikasies te doen vir die verskillende modules in elke program. Hierdie taalspesifikasies is reeds ingedien en is deur die Taalkomitee oorweeg ooreenkomstig die bepalings van die beleid en die plan.

Die taalbeleid van die Universiteit is ook deur PANSAT (PAN Suid-Afrikaanse Taalraad) ondersoek. In 'n kort verslag wat onlangs voor die Taalkomitee gedien het, spreek PANSAT hom soos volg uit oor die taalbeleid: "PanSALB (PAN South African Language Board) would like to congratulate the University on its affirmative stance not only to use Afrikaans as the primary medium of instruction, but to use English in particular circumstances. Through this practice the

University attempts to ensure that its languages of instruction are not barriers to access."

En verder: "PanSALB views the University's commitment towards the use of more than one language for internal communication purposes as an important step towards the implementation of multilingualism. Many institutions follow an approach of monolingualism (English only) with regard to their internal communication. PanSALB is therefore pleased that the University commits itself toward using two languages."

In feite sal ons mettertyd drie tale gebruik, al is dit nie almal in dieselfde mate nie. Wat dit betref, voeg die Universiteit ook die daad by die woord: Daar is pas 'n aanstelling gedoen in die Eenheid vir isiXhosa, in die persoon van mnr Pumlanzi Sibula. Mnr Sibula sal in samewerking met die Departement Afrikatale verantwoordelik wees vir die ontwikkeling en aanbieding van taalverwerwingskursusse in isiXhosa en vir vakterminologiese ontwikkeling in verskillende vakgebiede. Die eerste vakterminologiese ontwikkelings sal binnekort op die webwerf van die Taalsentrum gepubliseer word.

Vir die Universiteit lê daar nou 'n paar belangrike toetse voor, waarvan twee onmiddellik uitgesonder kan word: Die eerste is die suksesvolle infasering van die taalspesifikasiesistiem vir onderrigprogramme, maar nog 'n toets sal ook wees in watter mate die Universiteit daarin slaag om die nodige meganismes in werking te stel wat hierdie taalbeleid en taalplan kan laat slaag. Onder hierdie meganismes tel die ontwikkeling van geïntegreerde taalontwikkelingsprogramme in verskillende omgewings en die implementering van 'n uitgebreide taaldiens wat kan voorsien in die behoeftes wat uit die implementering van die taalbeleid voortspruit.

Daar is al ver gevorder met die ontwikkeling van hierdie meganismes, soos onder meer blyk uit die stigting van die Taalsentrum. (Lees elders in dié uitgawe meer oor hierdie sentrum).

TEGNOPARK HET EERDER GESLAAG AS KANTOORPARK

Ek wil graag kommentaar lewer op die artikel "Tegnopark voorsien wêreldmark" wat in die vorige uitgawe van Matieland verskyn het.

Na bykans 20 jaar van ondersteuning en hulp van die Universiteit van Stellenbosch, Stellenbosch Munisipaliteit asook die vorige regering, het Tegnopark nie as 'n tegnologie sentrum geslaag nie, maar eerder as 'n kantoorpark.

'n Opname van 75 instansies tans bedrywig in Tegnopark toon dat 64% duidelik geklassifiseer kan word as instansies wat nie in die tegnologie sektor val nie.

Die volgende nie-tegnologies verwante bedrywe opereer uit Tegnopark: vrugte uitvoerders, versekeringsdienste, mikro-leners, opleiding in filosofie, mode-ontwerp, wynuitvoerders, finansieringsinstellings, administrasiesentrums, internasionale beleggingsmaatskappye, vervoer konsultante, netwerkberaming, argitekte, siviele ingenieurs, eiendomsagentskappe, ontwikkelers, houtprodukte, bemarkers, drankverspreiders, plastiese produkte, kwekerye, ens. Verskeie van hierdie instansies word ook in die Innovasiesentrum gehuisves.

Dit is duidelik dat Tegnopark uiteindelik 'n groot sukses is. Die erkenning hiervoor kan egter nie ten volle voor die deur van tegnologie maatskappye gelê word nie.

Tegnopark kan met reg as 'n suksesvolle kantoorpark beskryf word wat in behoeftes van die Stellenbosch-omgewing voorsien het.

■ *GW Bester, Stellenbosch*

ELKE KRIESELTJIE NUUS IS OPGESLURP!

My week was heerlijk lekker gewees!

My Matieland het met Maandag se pos hier opgedaag – ek het so te sê dadelik huis toe gegaan om uitgestrek en plat op die bed te lê en elke krieseltjie nuus op te slurp!

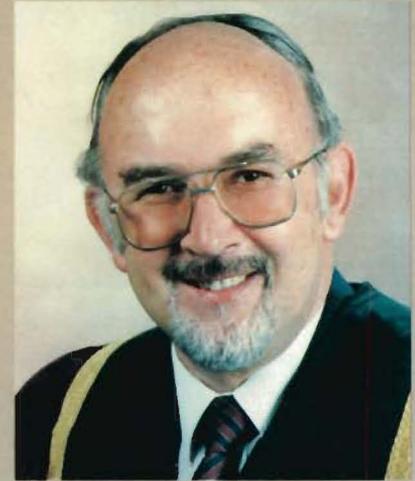
Dit was nou wel die eerste uitgawe van 2002 wat reeds in Mei verskyn en ek eers in

'WE ENJOYED YOUR ARTICLES, BUT ...'

Coming from a family of engineers and "very technical people" I just thought I'd let you know how much we all enjoyed your articles in the previous edition of your alumni magazine on intellectual property, etc. This really made for very interesting reading. Also the article, by Jacques Stofberg, preceding this one on "die era van intellektuele eiendom" was most interesting.

Although our "family of engineers and technical people" all understand Afrikaans – and some of them speak it quite fluently – it would really have been wonderful if some of these reports had also been in English...they were spread over four pages and I'm quite sure many business people, in view of the fact that the SA business world is mainly English, would have greatly appreciated some in English.

But be that as it may, these articles were excellent and most informative. My family and I wish Stellenbosch University the very best for the future and we sin-

cerely hope you shall be able to keep up the wonderful work you do towards extending the frontiers of knowledge.

■ *Binnie Perkins, Somerset West*

(The report under the heading, "Entrepreneurskap sleutel tot sukses" was compiled by Prof Christo Viljoen (picture), who is a former vice-rector and dean of Engineering at Stellenbosch and presently serves as managing director of the Unistel Group of companies – due to an oversight during the layout procedure his name unfortunately did not appear with the article. As regards the use of English we try our level best to strike an acceptable balance between articles in Afrikaans and English – many readers probably would have liked to see some of the other major stories which were in English in Afrikaans – editor).

November verlede jaar hier in verre Lagos ontvang het, maar my vreugde was ongekend en die bederf SA-sjokolade lekker! Dankie baie daarvoor!

Ek het die ander hier ook tydens 'n onlangse SA vroueoggend jantjie gehad toe ek daarmee kon "brag!" Nogmaals baie dankie!

Lagos-groetnis.

■ *Mari du Toit, Lagos, Nigerië*

WIE WAS DIE HEEL JONGSTE ?

Wie was die US se jongste professor?

Ek lees in Alumnus van Augustus 2002 dat prof Mike de Vries op 31 een van die jongste proffies aan die US was. Dit sou interessant wees om vas te stel wie die heel jongste was.

'n Seker kandidaat mag my pa se oudste

broer wees.

Gedurende die twintigs is prof Izak van Zyl Steyn aangestel as professor in Regsgeleerdheid op iets soos 25 jaar. Hy is op 32 oorlede. Sy seun kan die feite bevestig. Hy is appélregter (lord) Johan van Zyl Steyn van Londen, ook 'n Oudmatie.

Prof Van Zyl Steyn was glo 'n akademiese legende van sy tyd.

Wat sê ander lesers van Alumnus en Matieland hieroor?

■ *Alet (Steyn) Murray, Die Wilgers*

'SPORE VAN DIE UNIVERSITEIT NOG DUIDELIK'

Dit was vir my 'n groot voorreg om in Oktober verlede jaar Matieland te ontvang en te lees.

Dit wat ek in die blad gelees het, het aan my getoon dat die Universiteit van Stellenbosch besig is om sade van kennis, breinkrag, navorsing en talle ander ondernemings te saai en dan die gevolglike vrugte daarvan aan die mensdom te versprei. So baie varieteite van aktiwiteite kan verskillende populasies stimuleer tot beter kennis en beter doen en late.

My eie vyf jaar op Stellenbosch lê ver in die verlede, maar die spore van die Universiteit lê nog duidelik in my gees. Derhalwe wil ek vandag aan die Universiteit dit sê: "Dit is baie goed so. Doet so voort. Beste wense."

■ *Dr Hendrik Steyn, Emerald Hill*

PIET DE VOS WAS 'N GROOT INSPIRASIE

Die berig wat onlangs in Matieland verskyn het oor prof Piet de Vos se dood, het my laat terugdink aan my jare op Stellenbosch (1948-55). Ek het hom by die landloopklub leer ken. Hy was vir ons 'n groot inspirasie en het baie myle saam met ons afgedraf – dikwels kaalvoet.

Op 'n keer het ek die voorreg gehad om saam met die landloopspan Pietermaritzburg toe te gaan vir 'n wedloop teen ander universiteite. Prof De Vos was die bestuurder van ons span. Ons het per trein in die tweedeklas gereis en was ses saam in een kompartement. Ons was op die stadige trein wat by elke stasie gestop het. Die reis daarheen het drie nagte en twee dae geduur.

Elke aand voordat ons gaan slaap het, het prof De Vos vir ons uit die Bybel gelees. In Pietermaritzburg is hy toegelaat om aan die wedloop deel te neem, maar kon nie deel van die Matiespan wees nie.

Terwyl ons daar was, het hy iets in 'n winkel gaan soek. Die eienaar het aan hom gesê dat as hy in sy winkel besigheid wil doen, hy Engels moet praat. Professor De Vos se antwoord was dat hy in daardie geval nie met hulle besigheid sal doen nie. Hy het omgedraai en uitgestap.

Prof De Vos se vrou het 'n pos as

maatskaplike werkster beklee en het voltydse gebruik van hul motor gehad. Hy het met 'n fiets gery of gestap waar hy moes wees. Wanneer hy 'n motor dringend nodig gehad het, het hy sy pa s'n, wat uit die jare dertig gedateer het, geleen. Die agterkante van pa en seun se erwe het aanmekaar gegrens met 'n hekkie tussen hulle. Hy het altyd daarvan gepraat dat sy pa 'n predikant was.

Ek was verbaas om in Matieland te lees dat laasgenoemde 'n professor aan die Kweekskool was en later kanselier was van die US. In die groot lesingsaal van die Kweekskool was foto's van al die ou professore. Ek het dikwels daarna gekyk, maar was nooit bewus van die verwantskap tussen die twee professore nie.

Prof Piet de Vos sal altyd vir my 'n simbool van nederigheid bly.

■ *Roelf Lombard, Wingate Park*

DIE DAE TOE RUGBY NOG RUGBY WAS

Deesdae hunker menige gewese rugbyspelers en entoesiaste van die spel terug na die dae toe "rugby nog rugby" was.

As kinders het ons fotokaartjies van die betrokke jaar se Springbokke bymekaar gemaak. Hierdie kaartjies was verpak in sigarettosies, veral in pakies van C to C en Commando. Ons kannetjies het persoonlik gekyk of ons nie 'n volle span bymekaar kon maak nie.

Ons hier in die Strand is gelukkig om soms van ons ou rugbymaats raak te loop en dan word daar net rugby gesels. So het ek ander dag vir Japie Ehlers raakgeloop en het hy, die Matie-skrumskakel van 1939, behoorlik sy hart uitgepraat "oor vandag se rugby".

In 1939 – my eerste jaar op Stellenbosch – het die Matie-agterlyn met Intervarsity só gelyk: heelagter Frank Wahl, vleuels Topsy Smith en Billy Anderson, senters Flappie Lochner en Arne Gonin, losskakel Daantjie Barnard en skrumskakel Japie Ehlers.

Terloops, hulle sou vandag net so in 'n Springbokspan kon uitstap. Veral Billy Anderson was – hoewel klein van portuur – 'n uitstaande vleuel. Was dit nie vir die oorlog van 1939-'45 sou hy beslis sy Springbokkleure verwerf het.

Later het Japie, Daantjie en Flappie vir Wellington (en Boland) gespeel en daar het ek in 1945 by hulle aangesluit. Daardie dae was daar feitlik geen sprake van aftigting nie.

Op Stellenbosch het ek onder-19 vleuel gespeel, maar op Wellington word ek geskuif na senter en toe moes Daantjie my behoorlik leer om 'n bal reg uit te gee. Baie middag het ons alleen op die veld geoefen. Ek het nie geweet dat 'n mens se voetwerk so baie te doen het met die uitgee van die bal nie.

Vir Daantjie sal ek altyd onthou as 'n losskakel wat vlymskerp kon breek en as hy so gemaak het, was Flappie byderhand om sy aangee te ontvang en agter die pale te gaan kuier.

Nog 'n nostalgiese oomblik was toe ek onlangs tydens 'n byeenkoms van 'n Bybelstudiegroep met my oudkaptein en losskael van die 3B-span kon handskud. Piet Verhoef (later professor aan die Kweekskool) was in 1942 met Intervarsity die man wat voor gehardloop het.

Toe ek hom vra of hy nog onthou hoe ons span die dag teen die Ikeys se 3A-span moes speel, was sy reaksie dadelik: "Ja, en toe klop ons hulle!"

Daardie dag was ons baie opgewonde. Ons name het in die program verskyn en ons sou in 'n voorwedstryd op die A-veld speel. En toe, tot ons groot teleurstelling, is ons meegedeel dat ons wedstryd weens die toestand van die A-veld na die B-veld verskuif is. Maar nouja, ons het met die louere weggeleop terwyl die Ikeys kort te vore ons A-span geklop het.

Wonderlike dae – praat nou van nostalgie...

■ *Ds Louis du Toit, Strand*

Skrif aan: Die Redakteur, Matieland, Privaatsak XI, Matieland 7602; e-pos: dd@sun.ac.za

Write to: The Editor, Matieland, Private Bag XI, Matieland 7602; e-mail: dd@sun.ac.za

'n Taalbeleid vir die toekoms

Die Universiteit van Stellenbosch het sedert einde verlede jaar 'n nuwe taalbeleid en taalplan. Nou is dit so dat verskeie vrae rondom hierdie twee beleidsdokumente gestel word. Vrae soos: Waarom was dit nodig om 'n nuwe taalbeleid te formuleer? Is Stellenbosch steeds 'n tuiste vir studente wat in Afrikaans wil studeer? Neem die Universiteit verantwoordelikheid vir die uitbouing van Afrikaans as akademiese taal? Sal Afrikaans ook nagraads as onderrigtaal gebruik word? Wat is die posisie van Engels en die Afrikatale, veral isiXhosa? Hoe sluit die taalbeleid aan by nasionale beleid? Waar pas die taalbeleid in die diversiteitsplanne van die Universiteit? Hoe vorder dit met die implementering van die taalbeleid? Prof Leon de Stadler, sameroeper van die Taaltaakgroep en direkteur van die Universiteit se Taalsentrum, probeer antwoorde verskaf.

Die Universiteit van Stellenbosch se nuwe taalbeleid en taalplan is op die laaste Raadsvergadering van 2002 goedgekeur. Dit het gevolg op 'n komplekse beleidsvormingsproses wat begin het met 'n taalbestekopname wat uitgevoer is deur 'n taakgroep onder leiding van dr Ludolph Botha, 'n opname waaruit duidelik geblyk het dat die Universiteit ernstig moes besin oor die taalbeleidsopset van die Universiteit. Daarom het die rektor en visekanselier, prof Chris Brink, 'n taakgroep saamgestel wat die formulering van 'n taalbeleid en taalplan as opdrag gehad het.

Die bevordering van 'n oop gesprek was vir die taakgroep geweldig belangrik en daarom het hulle ruim geleentheid geskep en talle meganismes in werking gestel om hierdie oop gesprek te stimuleer op en van die kampus af. Hierdie taktiek het heel voorspelbaar gelei tot 'n uiters stimulerende, maar soms ook 'n heel heftige openbare

debat, 'n debat wat gewissel het tussen die saaklike en goed beredeneerde standpunte van sommige tot by die werklik ongenuanseerde en dikwels byna wêreldvreemde posisies van ander. Op basis van deeglike ondersoek, intensiewe diskussievoering en 'n oorlegplegingsproses van 'n omvang wat die Universiteit lank laas gesien het, is die beleidvormingsproses deurgevoer.

Sentrum van uitnemendheid

Hierdie proses is van die begin af deur 'n aantal beginsels gerig. Die belangrikste van hierdie beginsels is dat die Universiteit, soos enige ander universiteit, 'n sentrum van uitnemendheid wil wees wat gerig is op die produksie van kennis deur navorsing, leer en onderrig. Die Universiteit mag daarom nie gesien word as een of ander taalbevorderingsinstansie wat die sektorale belange van een groep dien nie. Die taalbeleid word voorts ook bepaal deur die volgende

vertrekpunte:

- Die Universiteit erken die status van Afrikaans as 'n akademiese taal en aanvaar die verantwoordelikheid om Afrikaans as akademiese taal te bevorder.
- Die Universiteit hou egter ook rekening met die status van Engels as belangrike plaaslike, maar ook as erkende internasionale akademiese taal. Deur middel van ander tale, maar veral deur middel van Engels, word daar 'n kenniswêreld ontsluit wat onontbeerlik is vir die taak waarmee 'n universiteitsmens hom of haar besig hou.

Daar is diegene wat nog steeds dink dat daar plek is vir 'n eksklusief Afrikaanse universiteit. Vir die Universiteit van Stellenbosch sal so 'n posisie die dood in die pot wees en daarom kon die Taakgroep heelwat van die kommentaar wat in dié rigting geneig het, gewoon nie ernstig opneem nie.

Taalbeleid

Die taalbeleid word opgesom in die volgende beleidsbepalings:

- Die voorgraadse leer- en onderrigtaal van die Universiteit is by verstek Afrikaans. Afrikaans is dus outomaties die primêre onderrigtaal in voorgraadse programme tensy daar gemotiveer kan word waarom dit nie so moet wees nie.
- Engels word in besondere omstandighede as voorgraadse leer- en onderrigtaal gebruik.
- In nagraadse leer en onderrig en in navorsing word sowel Afrikaans as Engels gebruik.
- Studente se akademiese geletterdheid in Afrikaans en Engels word stelselmatig ontwikkel.
- Die institusionele taal van die Universiteit is by verstek Afrikaans.
- Engels is na gelang van omstandighede saam met Afrikaans 'n interne kommunikasietaal van die Universiteit.
- Naas Afrikaans, is Engels en, waar doenlik, Xhosa die Universiteit se eksterne kommunikasietale.
- Vir Xhosa word in bepaalde programme voorsiening gemaak met die oog op beroepskommunikasie.
- As ontlukende akademiese taal word Xhosa onder meer deur die Universiteit se Taalsentrum bevorder.
- Die Universiteit voorsien taaldienste ten aansien van Afrikaans, Engels en, in bepaalde opsigte, Xhosa.

Hierdie beleidsbepalings het 'n kragtige drieledige boodskap: in die eerste plek dat Stellenbosch steeds 'n tuiste is vir daardie studente wat in Afrikaans wil studeer.

Maar die beleid stuur ook die sein dat die Universiteit nie die belangrike rol van Engels in eie omgewing en in die groter wetenskaplike wêreld gaan ontken nie. Dit is ondenkbaar dat 'n Stellenbosse student die wêreld ingestuur word sonder 'n behoorlike blootstelling aan Engels. Engels is egter ook die poort wat vir die Engelse student toe-

gang gee tot 'n waardevolle stukkie meertaligheid, met Afrikaans as een van die tale in die meertalige pakket.

Die derde sein wat die taalbeleid stuur, is dat die Universiteit ook die uitdaging aanvaar om mee te werk aan die uitbouing van isiXhosa as 'n ontlukende akademiese taal. Dat die Universiteit dit ernstig bedoel met hierdie uitdaging spreek uit die stigting van die Eenheid vir isiXhosa in die Taalsentrum en ook die pos wat pas binne die eenheid gevul is. Die eenheid sal in noue samewerking met die Departement Afrikatale bepaalde inisiatiewe van stapel laat loop om die uitdaging die hoof te bied.

Die sukses van die taalbeleid hang natuurlik ten nouste saam met die sukses waarmee dit bestuur word en daarom word die taalbeleid aangevul deur 'n taalplan. In die taalplan word vier taalspesifikasies beskryf en word die riglyne bepaal waarvolgens hierdie spesifikasies gekies kan word.

Die A-taalspesifikasie (A=Afrikaans) is die verstekposisie vir alle voorgraadse onderrigprogramme. Dit beteken dat die A-taalspesifikasie van die Taalplan outomaties geld vir voorgraadse onderrigmodules en dat hierdie spesifikasie nie eers goedgekeur hoef te word nie. Slegs in heel spesifieke en veral deeglik gemotiveerde gevalle kan daar van hierdie taalspesifikasie afgewyk word. 'n Program of module wat slegs by die Universiteit Stellenbosch aangebied word, sou in hierdie kategorie val.

Dan is daar drie beperkte opsies wat slegs na goedkeuring deur die voorgestelde Taalkomitee uitgeoefen kan word. Hierdie opsies is die tweetalige opsie waar Afrikaans en Engels in kombinasie ingespan word, die Engelse opsie met Engels as die primêre taal van onderrig, en die parallelmediumopsie.

Die parallelmediumopsie word afgewys as 'n effektiewe taalspesifikasie en sal volgens die taalplan slegs in hoogs uitsonderlike gevalle toegelaat word. Hierdie opsie is nie koste-effektief nie en bring ook 'n geweldige werkklading mee, wat 'n ongesonde

ingreep kan maak op veral die navorsingsuitsette van die Universiteit.

Nagraads kan Afrikaans en Engels aangewend word en word daar groter vryheid van taalspesifikasie toegelaat. Daar is heel verstaanbaar 'n vrees dat Afrikaans as nagraadse en veral navorsingstaal sal agteruitgaan. Daarom – soos ook in die taalbeleid en taalplan voorgestel word – sal die Universiteit 'n bewuste poging moet aanwend om die posisie van Afrikaans as wetenskapstaal te bestendig.

Die taalplan spesifiseer voorts riglyne vir taalkeuses in die administrasie en bestuur van die Universiteit. Ook die prosedures en bestuursmeganismes wat die doeltreffende bestuur van die beleid moet verseker, word in detail in die taalplan bespreek.

Aansluiting by nasionale beleid

'n Belangrike vraag is nou: In watter mate vind die Stellenbosch-taalbeleid aansluiting by die taalbeleidsraamwerk vir Hoër Onderwys wat pas deur minister Kader Asmal aangekondig is? Die verrassende is dat hoewel die Stellenbosch-beleidsvoorstelle reeds geformuleer was ten tyde van die verskyning van die minister se voorstelle, daar wel 'n sinvolle "ontmoeting" is tussen die twee beleidsdokumente.

Drie belangrike ontmoetingspunte val op: Die Asmal-voorstelle erken die posisie van Afrikaans as 'n belangrike akademiese taal, die Universiteit se taalbeleid neem dit as vertrekpunt. Die Asmal-voorstelle benadruk die bevordering van meertaligheid, die Universiteit se taalbeleid plaas Afrikaans juis binne hierdie meertaligheidskonteks en bevestig meertaligheid as 'n bate. Die Asmal-voorstelle lê klem op die ontwikkeling van die Afrikatale as ontlukende wetenskapstale, die Universiteit se taalbeleid en taalplan dui op konkrete wyse aan hoe die Universiteit hierdie uitdaging die hoof sal bied.

Uiteraard is die soeke na punte van ooreenkoms en van verskil 'n kwessie van interpretasie. Onder een interpretasie van die Asmal-voorstelle sou daar geoordeel kon

word dat ons taalbeleid te "Afrikaans" is. Daar sou ook vroe gestel kon word oor die rol van Afrikaans as "barrier to access". Die taalbeleid van die Universiteit gee in hierdie stadium ook nog nie voldoende aandag aan die taalbehoefes van gestremdes nie.

Daar is elemente in die taalbeleidsraamwerk vir Hoër Onderwys wat nog kritiese diskussie regverdig en daar sal sekerlik nog heelwat van hierdie kritiese diskussies gevoer word. Kortom: die proses het maar pas begin.

Taal en diversiteit

Op die oomblik is daar 'n belangrike diskoers aan die gang oor die bevordering van diversiteit aan die Universiteit van Stellenbosch. Die afgelope maande het 'n taakgroep onder leiding van dr. Christa van Louw hard gewerk aan die ontwikkeling van 'n konsepraamwerk vir diversiteitsontwikkeling. Konsep 3 van hierdie raamwerk is pas aan die bestuur van die Universiteit oorhandig en op die webwerf van die Universiteit gepubliseer.

'n Vraag wat in hierdie dae gereeld opduik, is

die vraag na die verhouding tussen die (reeds goedgekeurde) taalbeleid en die ontwikkelende diversiteitsraamwerk. Meer spesifiek: Sal die diversiteitsraamwerk deur die taalbeleid gerig word, of nog sterker: selfs onderhewig wees aan die taalbeleid? Dit bly natuurlik 'n groot vraagstuk, want uiteindelik gaan dit om die keuse tussen twee modelle, nl. diversiteit binne taal of diversiteit oor taalgrense heen. Dit is 'n sensitiewe aangeleentheid en daarom laat ek graag Konsep 3 van die Diversiteitsraamwerk hier self "die woord voer":

Ingevolge die Taalbeleid (die Taalbeleid en Taalplan word dan as 'n bylae tot die Diversiteitsraamwerk aangeheg – LGDS) is die Universiteit nie alleen verbind tot die gebruik en volgehoue ontwikkeling van Afrikaans in 'n meertalige konteks nie, maar word taal aan hierdie universiteit ook sô gebruik dat dit gerig is op die omgang met kennis in 'n diverse samelewing.

Taalgebruik in 'n akademiese konteks is geen doel op sigself nie. Aan 'n universiteit gaan dit om kennisverwerwing en –disseminasie, en taal dien te alle tye daardie doel. Die Universiteit van Stellenbosch erken dat meertaligheid deel van die Suid-Afrikaanse werklikheid is waarin die Universiteit as akademiese instelling moet funksioneer. Die Universiteit van Stellenbosch het 'n sterk tradisie van Afrikaanstaligheid en is verbind tot die bevordering van Afrikaans as akademiese taal. Wat egter van groot belang is, is dat ter wille van die integriteit van die Universiteit se kennisstrewende asook die rol wat diversiteit in die verwerking van daardie strewende speel, die toepassing van die taalbeleid met die nodige diskresie sal geskied. Wat primêr in 'n akademiese konteks belangrik is, is die betroubaarheid en sinvolheid van kennis waar sowel taal as diversiteit aan die Universiteit 'n ideaal dien en nie andersom nie.

En voorts, wanneer dit gaan om doelstellings en aksies:

Doelstellings

- Om die volle Afrikaanse taalgemeenskap te bedien as belangrike tersiêre inrigting*
 - Om meertaligheid as 'n bate te bevorder teenoor studente en personeel, met Afrikaans as die vertrekpunt*
 - Om 'n bemagtigende leeromgewing te skep waarin dosente en studente (a) hou by die taalspesifikasies van modules en programme, maar (b) waar hulle ook aangemoedig word om die volle potensiaal van die taalbeleid en –plan te benut.*
 - Om vir studente die nodige ondersteuningstrukture te skep deur middel waarvan doelstelling c gerealiseer kan word. Hier gaan dit om strukture soos die Taalsentrum en 'n sterk ontwikkelde taaldiensomgewing, strukture waarbinne Afrikaans, Engels en isiXhosa in wisselende mate bedien moet word ooreenkomstig die gees en inhoud van die Taalbeleid en –plan.*
 - Om vir dosente die nodige ondersteuningstrukture te skep waarbinne hulle hul doseer- en navorsingstake effektief kan uitvoer – hieronder tel gepaste en voldoende taaldienste.*
- Die Universiteit beskik reeds oor die kapasiteit om sommige van hierdie doelstellings te realiseer, maar sal ook bereid moet wees om kapasiteit te bou waar dit nodig is.*

Die sinvolle uitlewing van beide die taalbeleid en die diversiteitsraamwerk sal besondere eise stel aan die bestuur, maar sekerlik ook aan die Universiteitsgemeenskap in die breë.

Die gees van die beleid

Wat dan is die boodskap agter die Universiteit se taalbeleid? Die taalbeleid wil as 'n toekomstgerigte beleid meewerk aan die verwesenliking van die volgende belangrike ideaal: die skepping van 'n gunstige leer- en onderrigomge-

wing tot voordeel van alle Stellenbosse studente, 'n omgewing waarin die bevordering van Afrikaans as akademiese taal én die bate van meertaligheid op verbeeldingryke wyse met mekaar versoen kan word.

Uiteindelik wil die taalbeleid van die Universiteit van Stellenbosch die volgende sein stuur: Die Universiteit wil nie en kan nie 'n taalbeleid hê wat getuig van 'n hunkering na die verlede nie. Die Universiteit wil ook nie 'n taalbeleid hê wat iemand of iets die stryd aansê nie. Juis daarom het die

Taaltaakgroep probeer wegbly van die metafore van verankering, van verlies, van beskerming en van stryd.

Die taalbeleid is eerder gerig op 'n toekoms waarin die intellektuele kapitaal van die hêle Suid-Afrika doeltreffend ontwikkel moet word deur die universiteitswese – 'n taak wat net suksesvol uitgevoer sal kan word as ons al die instrumente tot ons beskikking effektief aanwend. En onder hulle tel veral die instrument van taal. •

NUWE TAALSENTRUM

aan die Universiteit van Stellenbosch

Die bestuur van die Universiteit van Stellenbosch het verlede jaar die eerste stap geneem op weg na die vorming van 'n verbeeldingryke en verantwoordbare taalbedeling deur die stigting van 'n nuwe taalsentrum.

Hierdie sentrum – eenvoudig bekend as die Taalsentrum van die Universiteit van Stellenbosch – is die produk van 'n jaarlange diskussie- en beplanningsproses waaraan verskillende rolspelers aan die Universiteit deelgeneem het.

Die Taalsentrum is die voortsetting en uitbouing van die ou Sentrum vir Afrikaanse Gebruikskunde (SAGUS) en staan onder beheer van prof. Leon Stadler, vorige direkteur van SAGUS en die US Skryfsentrum. Albei hierdie entiteite is ondertussen oorgegaan as eenhede binne die nuwe sentrum – SAGUS as die Eenheid vir Dokumentontwerp en die Skryfsentrum as die Skryflaboratorium. Die ander eenhede is die Eenheid vir Afrikaans, die Eenheid vir Engels en die Eenheid vir isiXhosa.

Die sentrum sal moet voorsien in 'n groot verskeidenheid behoeftes van studente en personeel en die hantering van verskillende tale binne 'n meertaligheidsoepset sal daarom ook besondere aandag geniet. Dit sal alles geskied met inagneming van die behoeftes van die Universiteit se nuwe taalbeleid en taalplan (kyk hoofartikel en nog 'n berig elders in hierdie uitgawe).

Dit beteken onder meer dat die bevordering van Afrikaans as wetenskapstaal 'n besondere funksie van die sentrum sal wees, maar veral ook dat die sentrum verantwoordelikheid sal aanvaar vir die bevordering van meertaligheid. Laasvermelde doelwit sluit aan by die Universiteit se doelwitte

Mnr Pumlani Sibula, nuwe aanstelling in die Eenheid vir isiXhosa, saam met prof Leon de Stadler, direkteur van die Taalsentrum.

rondom die bevordering van diversiteit.

Met hierdie inisiatief wil die Universiteit van Stellenbosch werk maak van die besondere uitdagings rondom die vestiging van 'n gesonder taalbeleid vir die Universiteit – 'n beleid waarin daar rekenskap gegee moet word van Afrikaans binne sy meertalige konteks.

Tydens sy inhuldiging as rektor en visekanselier op 10 April verlede jaar het prof. Chris Brink sy rede afgesluit met dié woorde: "Dit is my bede dat ons sal werk vir die dinge waarvoor ons hoop, eerder as teen dinge waarvoor ons vrees".

Die Taalsentrum sal sy uitdagings in presies hierdie gees aanpak – 'n gees wat aandui dat die taalruimte nie 'n beklemmende een is nie, maar juis 'n ruimte waarin hoër waardes soos intellektuele uitnemendheid, begrip en interkulturele sensitiwiteit saam kan ontwikkel.

Omvattende aanbod

Die sentrum staan uiteindelik in diens van

die hele Universiteitsgemeenskap en sal daarom oor 'n wye front ook dienste verskaf aan dosente en ander personeel van die Universiteit, waaronder hulp met die ontwikkeling van skryfintensiewe kursusse, werkwinkels oor die skryfvaardigheidsprobleme van studente en opleiding in die hantering van meertalige onderrigssituasies.

Die visie vir die sentrum is dat die Universiteit 'n sentrum sal hê wat uiteindelik 'n omvattende aanbod het waarin alle taal- en teksvaardigheidsbehoefte aangespreek kan word. Om dit te bewerkstellig, sal die sentrum voortgaan om vennootskappe te stig met tersaaklike rolspelers, soos die taaldepartemente, die Afdeling Akademiese Steundienste (waarby Akademiese Ontwikkelingsprogramme ingesluit word) en Uni-Ed.

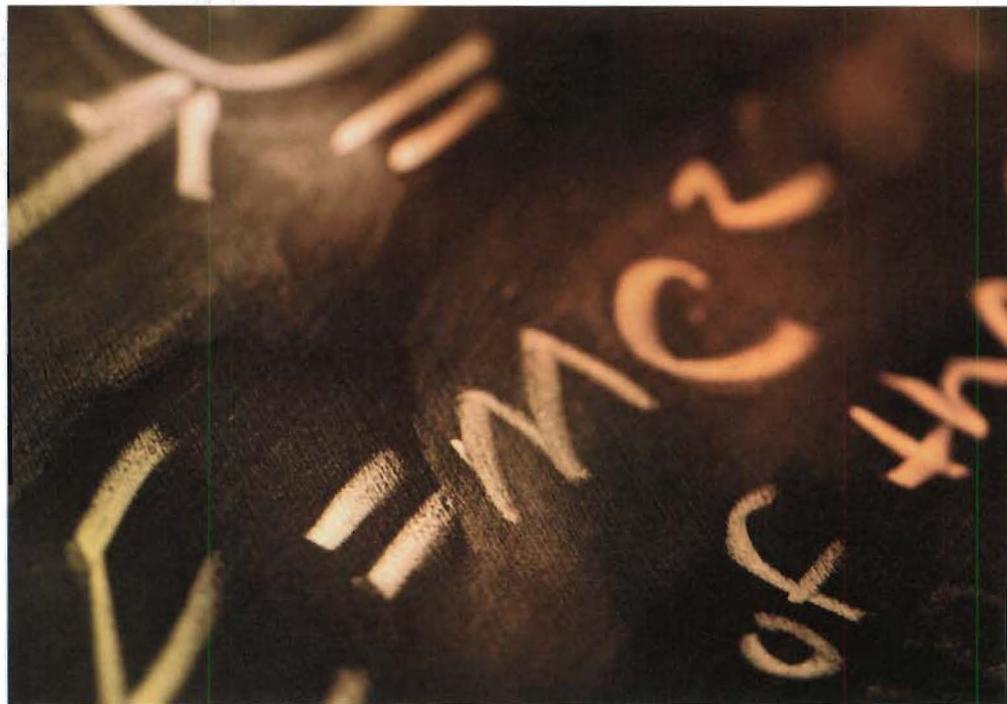
Besoek gerus die sentrum se webwerf by <http://www.sun.ac.za/taalsentrum> •

Expanding the international status of Africa in the realm of theoretical physics with a R1,7 million project

Physics in Africa –

The action is right here at home

Where is science – and more specifically physics – going on this continent in the 21st century? It is impossible to answer this question without mentioning STIAS, the new catchword in African theoretical physics. STIAS stands for the Stellenbosch Institute for Advanced Study, founded in 2000 as a high-level research facility that falls under the Stellenbosch University umbrella. **Julie Maritz** reports:

The first institute of its kind in Africa, STIAS has been modelled according to successful examples of Institutes for Advanced Study elsewhere on the planet. Despite the many problems and challenges facing the industry of science in South Africa and on the continent, STIAS is continually bringing positive change to science as an industry in Africa where the tendency has often been to focus beyond the continent.

"The STIAS special programme in theoretical physics will allow us to create an environment on the continent where

young local and other African researchers will have the opportunity to participate in projects that are capturing international headlines" says Prof Hendrik Geyer of Stellenbosch University and director of the Institute of Theoretical Physics.

"We expect to appoint the first three STIAS postdoctoral fellows by October 2003."

STIAS is an investment in science and scholarship for Africa and through special programmes creates research opportunities for bright young minds. It provides a forum for creative thought and interaction

with leading thinkers around the globe, who are invited for concentrated periods of time to lecture and contribute to specific topics at the institute.

These leading contributors include Prof Leonard Susskind, professor of theoretical physics at Stanford University and known for his support of young physicists in under-represented and isolated communities. He was instrumental in the R1,7 million donated for the STIAS theoretical physics programme by Stanford University in January. Another supporter is Prof Jim Gates, professor of physics at the Uni-

versity of Maryland and first American Society's Bouchet Awardee for his work in helping the participation of under-represented minorities in physics and physics research.

This STIAS programme is also supported by the Flora Family Foundation's Dr Eric Gimon who visited STIAS in February. Dr Gimon is a theoretical physicist at the Princeton Institute for Advanced Study and grandson of William Hewlett, co-founder of Hewlett-Packard. People like Susskind, Gates and Gimon will interact with the participants in the STIAS theoretical physics project on a regular basis.

Together with Prof Geyer, another local theoretical physicist, Prof Frikkie Scholtz, is also actively involved in the STIAS project. Both hold PhD's from Stellenbosch and are recipients of the Alexander von Humboldt fellowship for extended research visits to German institutions. They are supported by Prof Fritz Hahne, recently retired dean of Science and also a theoretical physicist, who has been appointed as coordinator for the STIAS theoretical physics programme.

Exposure

With a self-confessed passion to see that developments here contend with international-level physics, Prof. Geyer wants to see local students have opportunities unheard of in the past.

"There is no better way to expose young scientists to the huge opportunities in physics, both on the research and technological levels, than through enhanced exposure to what is happening internationally. The STIAS programme allows us to coordinate some earlier initiatives, like the summer school which has been run since 1981, into a viable and exciting structure."

The special programme in theoretical physics is a direct outflow of the second STIAS project, launched in February last year with the title String Theory and

Quantum Gravity; New developments and links to low-energy physics. Following on from the 14th international summer school in theoretical physics, held over ten days in Stellenbosch, this second STIAS project consisted of a three-week workshop where the idea of the STIAS programme was born.

String theory is the new paradigm for the description of the constituent particles of matter and their interactions. At present it is the most viable theory to realise Einstein's dream to relate gravity and the other interactions in nature in a single mathematical framework. It may thus seem to be a topic quite removed from your average South African.

Involved

"However," Prof Geyer says, "the mathematical framework of string theory already has led to important new insights in such fields as the behaviour of electrons in con-

ducting materials, as also explored during the workshop. Moreover, by choosing this topic, we wanted to emphasise that for Africa to be internationally involved in a field such as theoretical physics, also means to be involved at the very forefront of activity. But we also intend to focus on topics closer to immediate technological applications, such as nanoscale physics, which will most probably be the topic of a second STIAS programme."

SA and Africa must enhance its role in the realm of international physics and catch up what has been lost as a result of isolation and lost opportunities.

Says Prof Bernard Lategan, director of STIAS: "We need to become creators and no longer just consumers of knowledge. This can only happen with projects like the STIAS programme in theoretical physics where, through international contact, space for thought is created in an appropriate environment." •

Hendrik Geyer (right) relaxes with Eric Gimon on the Stellenbosch campus. Gimon visited the University earlier this year.

Jan du Toit and Spiwo Xapile's long cherished ideal realized

Rainbow power launches Zwane Centre

A joyful moment – the Centre is officially opened and it's handclasps all round (from left) Rector Chris Brink, Dr Spiwo Xapile and Deputy President Jacob Zuma with Prof Jan du Toit looking on.

The R5-million J L Zwane Community Centre in Guguletu has opened to the words of Deputy President Jacob Zuma but it is thanks to the perseverance of two men with close ties to Stellenbosch University that this facility was initiated and brought to fruition. The two men are a former Matie, Dr Spiwo Xapile of the Reformed Presbyterian Church in Guguletu and the other, Professor Jan du Toit of the Department of Industrial Psychology at Stellenbosch University. **Heloïse Davis** reports:

A broad spectrum of highly placed officials and politicians attended the opening ceremony and these included the Mayor of Cape Town and Provincial cabinet members. The community was there in numbers from young to the aged.

The proud J L Zwane Community Centre is named after a revered community leader, the Reverend J L Zwane who arrived in Guguletu in 1952 to take up his Presbyterian leadership role.

The fact that the Centre is now complete stands as confirmation of exceptional cooperation between the University, the community and the private sector.

Close on R5-million was required for the project and many in the private sector dipped deep into their pockets. Gensec Asset Management – today part of Sanlam – placed R1-million into the kitty. Investec Asset Management matched this while Coronation Fund Managers also contributed cash. Imagine the delight of all concerned when, at the opening of the Centre, CEO of Sanlam Investment Management, Johan van der Merwe announced a further grant of R100 000.

Today the Centre provides a range of training and development programmes for members of the community, people who are committed to bringing about positive change in themselves and those around them.

Let's look at one of the programmes offered. The Rainbow School project commenced in 1995. It offers an assist-with-homework function to learners in Guguletu in the form of after-school lessons conducted at first by volunteers. At the beginning only 15 students participated in

the programme but this number grew rapidly to the current 150 with nine full-time teachers.

Many of the youth who have passed through the Centre have gone on to study at university. Twenty-seven of these students are now at Stellenbosch University. Besides the after-school teaching support the Centre offers hands-on training in various fields, and a leadership development plan that serves as a basis for an AIDS project, which includes a homecare programme.

Close friendship

The story around the establishment of the community centre is interesting:

The life paths of Jan du Toit and Spiwo Xapile crossed early in 1994 when the minister contacted the professor with a concern. One of his congregants was experiencing great difficulty with language on the Matie campus. Professor du Toit, well known for his empathetic approach to problems, responded. For him resolving the language problem was important but perhaps even more important was the forging of a friendship that would have far-reaching results for a far wider group of people.

Drawing in the aid of a former post-graduate student of Professor Du Toit, one Annemarie Reitzma, attached to Absa Bank's outreach programmes, the three identified an extensive and complex problem, namely that a large group of youngsters and young adults closely aligned to the 'struggle' remained unskilled and jobless.

Soon there was a training centre opened in Guguletu. The first step had been taken. Annemarie arranged a special business breakfast and invited as guests the most influential of all the Absa people. Professor Du Toit spelt out the bleak facts of the situation. Dr Xapile in characteristically quiet but humoristic manner made a telling address. When breakfast was over and the guests had dispersed there was

R32 000 on the table and the project was on its way.

Additional financial aid streamed in from church groups in the Netherlands. This enabled the purchase of six massive containers from a shipping firm that were promptly turned into a training centre comprising four classrooms, an office, toilet and kitchen.

The centre flourished and grew and grew becoming even more intimately involved in the upliftment and training of the community. A new building was added, occupied, and soon this too was straining at the seams. New needs were identified.

Both Professor Du Toit and Dr Xapile were still deeply touched by the problems experienced on a daily basis by the Guguletu community and shared a constant enthusiasm to improve the lot of the people. Du Toit felt that the residents should learn to help themselves as the meaning of restructuring and development would be lost unless they did this.

Process continues

Professor Du Toit is of opinion that it is important that the whole process continues unabated. "The official opening of the

Zwane Community Centre is not the final objective; it is a continuing growing process – our greatest investment is still the development of people material particularly when one takes into account that 70 per cent of the people who live in the vicinity of the community centre are unemployed and 90 per cent of them do not have the skills to be taken into employment."

Deputy President Zuma emphasized this point when, upon opening the centre, he said: "At the end of the day it is the people capital that makes the real difference."

Those who attended the opening function were unanimous in praising what has been achieved here and at one in saying: *Namhlanje sonke singabemi baseGugulethu* – (today we are all of Guguletu). •

Fifteen members of the American Congress visited the Zwane Centre on 29 May and were most impressed by what they saw and heard. Here Steny Hoyer (left), the Democratic Party's Chief Whip in Congress, and Congressman John Lewis (right) chat to Dr Spiwo Xapile. The Congress members were part of a church delegation that visited South Africa.

Sharing skills

for building their own community

The JL Zwane Centre was established in 1994 to provide space for people to meet and share skills necessary for growth and development. The Centre has since provided a venue for a large number of training and educational programmes. This is imperative as the level of unemployment in Guguletu stands at an estimated 65%. Some of the services rendered are:

The Brown's Farm Clinic Programme

This informal settlement has a population of about 130 000 people. The clinic serves an average of 180 patients a day. Patients treated at the clinic suffer from malnutrition, tuberculosis, chronic diseases such as diabetes, hypertension, epilepsy and pollu-

tion related asthma, gastro enteritis, HIV/AIDS and other conditions.

The JL Zwane's Rainbow after-school study programme

Special attention is paid to the children of the community to unleash and develop their human resource potential. The after-school study programme assists children with their homework and additional lessons are offered in an effort to reinforce learning with special emphasis on English, Mathematics and Science. In the eight years of this programme, those participating are no longer dropping out of school and are now attending high school and tertiary institutions, doing quite well.

Bursary (Scholarship Programme)

This programme is linked to our After-school support programme, and is strongly supported by the First Presbyterian Church in Dallas. This fund helps to address the high rate of unemployment in the area.

HIV/AIDS Education & Training Programme

The JL Zwane Centre has successfully trained

over 600 individuals from the community, churches and schools who now work in different projects in and around Guguletu responding to the HIV/AIDS pandemic.

Exposure Visits

Over the past ten years the JL Zwane Centre has built strong relationships with churches and individuals in the USA. This programme attempts to encourage friends in other countries to facilitate and fund mission visits by South Africans.

Malungeni Outreach programme

JL Zwane is involved in an outreach programme in Malungeni, Transkei - a rural settlement about 30 kilometres from Umtata. HIV/AIDS, poverty, and an 85% unemployment rate result in continual degradation of the 12 000 people in this area. With the joint assistance of Stellenbosch University and the JL Zwane Centre, a community hall was built by the residents.

The Hospice Care and Support Programme

Guguletu, like many black townships, has been devastated by the HIV/AIDS pandemic. With the assistance of a church in the United States and St Luke's Hospice some limited hospice care will soon be available. The JL Zwane Centre is trying to secure on-going funding for this crucial initiative. •

Chemici met medaljes vereer

Twee chemici van die Universiteit het einde verlede jaar top medaljes van die Suid-Afrikaanse Chemiese Instituut ontvang.

Helgaard Raubenheimer verwerf Goue medalje

Prof Helgaard Raubenheimer is met die Goue Medalje vereer. Dit is die hoogste toekenning wat die Chemiese Instituut doen. Raubenheimer is tans hoogleraar in Anorganiese Chemie en hoof van die Departement Chemie aan die Universiteit.

Die Goue Medalje verleen erkenning aan uitstaande navorsingsbydraes en dienslewering aan die breë chemiese gemeenskap.

Die laaste keer dat 'n personeellid van die Universiteit dié Goue Medalje ontvang het, was in 1980 toe prof Chris Garbers, eertydse hoof van die WNNR, daarmee vereer is. Ander bekendes wat dit ook reeds ontvang het, sluit prof Chris van der Merwe Brink, oudpresident van die

WNNR, en dr PE Rossouw, voormalige voorsitter van Sasol, in.

Raubenheimer se huidige navorsing konsentreer op:

- die medisinale gebruik van goudverbindinge, spesifiek gerig op anti-tumor en anti-inflammatoriese werk (byvoorbeeld vir die behandeling van vigs en artritis);
- metodes om chemiese reaksies vinniger en dus ekonomieser te laat plaasvind in stowwe wat Sasol produseer; en
- die vervaardiging en gebruik van ekologies-belangrike oplosmiddels.

Hendrik van Eck-medalje aan Piet Steyn

Die Hendrik van Eck-medalje is aan die direkteur: Navorsing aan die Universiteit, prof Piet Steyn, toegeken. Dié medalje word aan 'n lid van die Suid-Afrikaanse Chemie-instituut gegee wat 'n buitengewone bydrae in die sake- of bedryfsektor gelewer het, en/of chemie binne die gemeenskap as 'n geheel in Suid-Afrika bevorder het.

Steyn het in 1987 – toe hy aan die WNNR verbonde was – ook die Goue Medalje ontvang. Hy was onder meer die stigtingsdirekteur van die Sasol Sentrum vir

Skeidingstegnologie aan die Potchefstroomse Universiteit. Hy was daar ook voorsitter van projek Sediba, 'n program wat daarop gemik is om die gehalte van wiskunde- en wetenskap-onderwysers in die voorheen benadeelde gemeenskappe te verbeter. Steyn is tans president van IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry) – die eerste persoon uit Afrika wat dié posisie beklee.

Sy navorsing is hoofsaaklik gerig op die chemie van toksiene van natuurlike oorsprong, te wete skimmeltoksene (mikotok-

siene) en planttoksiene wat die voedsel van mense en diere besmet.

Ander bekendes wat in die verlede die Hendrik van Eck-medalje ontvang het, is o.a. dr Anton Rupert en dr Chris Garbers.

Service-learning gaining ground as an instructional method

By Heloïse Davis

“All universities have a civic mission to help their students grow into critical citizens who want to advance a productive and enabling society. Unfortunately an educational environment has been created in which civic and social engagement are not being viewed as synonymous with the academic business of the university. In this environment it is normal for an academic to question why she/he should be bothered with 'out-of-class' activities that government should be taking care of.”

This is the opinion of Prof Doria Daniels, who joined Stellenbosch University as the director for Community Service in January 2001 and for the past two years of the Service-learning and Community Interaction Unit's (USSC) existence has played a decisive role in creating a more legitimate community service profile for the University.

During this period ways were investigated in which the University could engage as a proactive partner in development through alliances with civil society. Subsequently partnerships and advanced alliances with the Greater Stellenbosch Trust, the surrounding Stellenbosch communities and the Stellenbosch municipality were formed. Through these collaborations the gap between town and gown has undoubtedly started narrowing.

Prof Daniels says that in various sectors of the University they experienced a willingness to think of community service as having the potential to be more than just voluntary work.

“The academic potential of service-learning as an instructional method is starting to gain ground in selected disciplines. This is because some proactive academics consider community involvement in a more active, deliberate fashion. They also identify the opportunity for their students to enrich and apply classroom knowledge; determine the relevance of what is being studied; explore career options; develop occupational skills and establish job links. They see academic service-learning as also fostering a concern for social problems and strengthening the students' sense of social responsibility and commitment to human service.”

Recently, the USSC has undertaken a rather extensive investigation on campus which has shown that at least 81 university-connected community projects are registered. Data showed that the Administration (Divisions of Student Affairs and Corporate Affairs) with 25 projects running, the Faculty of Science with 18 and the Faculty of Arts with 16 projects are the most active.

Prof Daniels says she believes that although the USSC has succeeded in initiating a debate on the importance of active citizenship, the challenges are still manifold.

“One of them is the development of an appraisal system and promotion criteria that rewards community outreach activities and creative achievement alongside research outputs as scholarly activities. Another is the establishment of an effective support structure for academics whose students perform service-learning activities in communities. Acknowledgement of the

Dr Doria Daniels

important contribution that these individuals make will only become visible from factors such as management time, funding, effective co-ordination and effective feedback”.

The year 2003 has brought change to the USSC fold – not only has Prof Daniels left the Unit to take up a teaching position in the Faculty of Education, but through a restructuring of portfolios, community service will from June onwards, resort under the Vice-Rector (Operations).

Said Prof Daniels: “I consider the uniting of all community service endeavours under one umbrella, a positive move as it places community service in a much more powerful position to negotiate for a better dispensation. And, I know that in the very capable hands of Antoinette Smith-Tolken and Howard Gordon the Unit will go from strength to strength.” •

Gewilde kanselier eenparig herkies

Prof Elize Botha, doyenne van die Afrikaanse letterkunde, vooraanstaande skrywer en vermaarde akademikus in die geesteswetenskappe, is onlangs eenparig tot kanselier van die Universiteit herkies. Sy was die enigste benoemde.

Prof Chris Brink, rektor en visekanselier, het dié nuus met groot vreugde begroet.

"Ons is verheug dat sy bereid is om nog 'n termyn as kanselier te dien. Sy vind besondere aanklank by ons personeel en studente. Ons almal waardeer haar sjarme, spitsvondigheid en poëtiese gradedagtoesprake. Sy is vir die Universiteit 'n waardige en beminde verteenwoordiger en dit is 'n eer om haar as hoogste ampsdraer te kan hê."

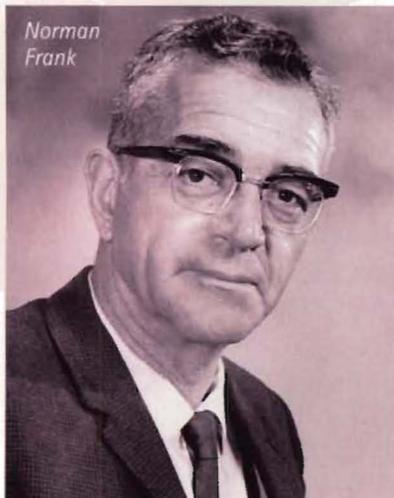
Botha beklee dié amp sedert 18 Junie 1998 en haar tweede vyfjaartermyn sal op 17 Junie 2008 verstryk. 'n Kanselier kan net vir twee termyne dien.

Botha het gesê dit is vir haar 'n groot voorreg om die pad verder saam met die Universiteit Stellenbosch te kan loop.

Sy het bygevoeg: "Wat my gewillig maak om voort te gaan, is my vaste vertroue in die Universiteit en sy rol in ons samelewing, asook in die toekoms. Dit is vir my ongelooflik opwindend om te besef dat ek my liefde vir die Universiteit kan uitleef soos en wanneer hulle my nodig het." •

• Die kieskollege wat die kanselier aanwys, word saamgestel uit die lede van die Universiteitsraad en van die Senaat se uitvoerende komitee, asook die president en onderpresident van die Konvokasie. Wanneer die Universiteit 'n kanselier moet aanwys, word lede van die Konvokasie deur kennisgewings in nuusblaaië versoek om nominasies in te dien. Iedere nominasie moet deur 20 lede van die Konvokasie onderteken word.

Norman Frank

Five Matie students have each received R40 000 in study bursaries from the Wilhelm Frank Bursary Fund. The highly sought-after Wilhelm Frank bursaries are awarded to exceptional students

in the faculties of Science and Engineering.

In 1878, at the age of 19, the late Wilhelm Frank immigrated to South Africa from Germany. He settled in Keimoes near Uptington where he rapidly earned widespread renown as a successful businessman and Justice of the Peace. When he died his son, Norman, took over the reins of the Frank family business interests.

In 1996 as a tribute to and in memory of his father, Norman founded the Wilhelm Frank Bursary Fund. The purpose of the fund is to inspire academically gifted students in the Sciences and Engineering to make a very real contribution to the economic welfare of the country. Bursary holders must remain and work in South Africa for a period

equal to the number of years the bursary is received.

Norman Frank passed away at George on 16 December 1998 at the age of 88. The Wilhelm Frank Bursary Fund remains as a legacy for South Africa and will serve the country for many generations to come.

Norman's widow, Mrs Mavis Frank, now lives in Knysna. •

R200 000 in bursaries for five Maties

Jannie Hofmeyr receives SA's 'Nobel' for Science

PROF Jannie Hofmeyr of the Department of Biochemistry at Stellenbosch has received what is probably South Africa's most prestigious award in Science – the Harry Oppenheimer Fellowship Award worth 85 000 US dollars.

Jannie Hofmeyr (left) with Michael O'Dowd, chairman of the Board of Trustees of the Ernest Oppenheimer Memorial Trust, and Bridget Oppenheimer, widow of the late Harry Oppenheimer, in the Brenthurst Library in Johannesburg where the Harry Oppenheimer Fellowship Award (and a gold medal to mark the occasion) was formally presented to him.

Hofmeyr has gained international recognition for his pioneering work on the functional organisation and behaviour of the living cell. This work has important implications for biotechnology and biomedicine in South Africa and abroad.

The award was made by the Ernest Oppenheimer Memorial Trust, which has a long tradition of investing in education and has supported thousands of individuals with talent, real potential and exceptional ability for over 50 years.

With Professors Jacky Snoep and Johann Rohwer, Hofmeyr's colleagues in the Triple-J Group for Molecular Cell Physiology at Stellenbosch, he is studying the control and regulation of cellular processes using theoretical computer modelling and experimental approaches.

Hofmeyr will use the award to continue his collaboration with Dr Athel Cornish-Bowden of the Centre National de la Recherche Scientifique in Marseilles, France, and Prof Hans Westerhoff of the Free University in Amsterdam. Hofmeyr aims to develop a model of the living cell that cap-

tures those features of its functional organisation, which distinguish life from non-life.

Hofmeyr is a member of the Academy of Science of South Africa and, with his Triple-J colleagues, chairs the International Study Group for BioThermoKinetics. With an A-rating from the National Research Foundation, he is one of about 50 South African scientists regarded as world leaders in their fields.

Since obtaining his PhD in 1986 at Stellenbosch, Hofmeyr has made numerous fundamental contributions to the development of metabolic control analysis and computational cell biology.

In conjunction with Cornish-Bowden, he recently developed a new analysis of cellular regulation that led a commentator in the influential science journal *Nature* to

remark: "It could mean that biologists in the 21st century need a re-think of their view of cellular economy that is every bit as radical as that initiated for political economy by John Stuart Mill and William Stanley Jevons in the 19th century".

The Harry Oppenheimer Fellowship Award, the Ernest Oppenheimer Trust's most prestigious honour, was initiated in 2001 in collaboration with the country's institutions of higher education and the regional education consortia.

In his acceptance speech at the award ceremony in Johannesburg Hofmeyr said he hoped "that this excellent example of sponsorship of science in South Africa will encourage other institutions to follow suit and help our scientists to flourish both nationally and internationally." •

With US\$85 000 in his pocket after receiving the 2002 Harry Oppenheimer Fellowship Award what is Prof Jannie Hofmeyr going to do with his deservedly earned good fortune? Hofmeyr of the Department of Biochemistry, has achieved inter-

Special 'glue' needed for Humpty Dumpty

national recognition for his pioneering work on the functional organization and behaviour of the living cell.

"Quite simply it allows me to pursue a dream 20 years in the making. The living cell is in the state that poor old Humpty Dumpty found himself after falling off the wall. My vision is to assist in accomplishing what all the king's horses and all the king's men were unable to do – put Humpty Dumpty together again."

Hofmeyr explains: "It took us a hundred years to study and make sense of all the bits and pieces of the living cell after having reduced it to its fundamentals. This phase was absolutely necessary and culminated at the turn of the century in the incredible achievement of deciphering not only the human genome, but that of a host of representative organisms from all important classes of life."

Hofmeyr says the new age has moved the traditional questions about: "What is life?" or "What distinguishes living organisms from non-living things?" to the backburner. It is Hofmeyr's opinion there is a growing realization that now is the time to bring back to centre stage living human organisms together with the lowliest micro-organisms living at the greatest depth of the oceans. He avers this opinion which is borne out by the growing number of institutions focusing on Systems Biology.

"To make Humpty Dumpty whole again a special type of 'glue' is needed, and this is what I have been preparing for 20 years, 'glue' in the form of a theoretical framework for integration, 'glue' in the form of computer examples of the intricate networks of reactions that we find in

the cell, and 'glue' in the form of imaginative ways to analyse the lively behaviour of these networks. All this work is coupled with key experiments."

Hofmeyr continues: "My tools are now all in place and I plan to use the year afforded me by the Harry Oppenheimer Award to create an all-embracing theory and model of the living cell that encapsulates the unique order and fundamentals that distinguish living systems from all other inert and man-made systems."

Unlike some scientists who work best in isolation, Hofmeyr thrives on collaboration with contemporaries. "I count myself fortunate to have the best (of associations) not only in Stellenbosch with the likes of Jacky Snoep and Johann Rohwer but also abroad with Athel Cornish-Bowden (in Marseilles) and Hans Westerhoff (in Amsterdam) and others whom I hope to contact during my year in Europe." •

Jannie opts for living cells to stage fame

Music was a career choice Jannie Hofmeyr almost reluctantly set to one side in favour of the complexity of Biochemistry.

Lecturing in Biochemistry and research into the living cell now demands all Jannie's time but his heart still yearns for a life on stage. Arthritis in his hands has brought an end to playing the flute, an instrument that enjoyed his devoted attention in early youth.

Jannie's father was a diplomat stationed in the Netherlands where the young Hofmeyr lived until seven years of age. Thereafter, in Johannesburg Jannie took lessons in playing the flute from Chippy Yutar, the wife of Advocate Percy Yutar, state prosecutor in what became known in the 1960's as the Rivonia Treason Trial.

His love for music remained with him throughout his formative and university years and when appointed to serve Stellenbosch University upon completion

of his studies Jannie often performed solo in ensembles with the flute or sang light music to the accompaniment of his own guitar playing.

As songwriter Jannie Hofmeyr achieved a measure of success with works such as Die Lewe is 'n Grenshotel (Life is a Border Hotel). This also became the title of the first cabaret to be written by Professor Hennie Aucamp (formerly with the Faculty of Education and now retired) and performed in the HB Thom Theatre on the Stellenbosch campus.

Hofmeyr also received recognition for his acting ability. One of his most significant roles was that of a psychiatrist in the Afrikaans production of Equus in the HB Thom Theatre during the 1980's.

Jannie's acquaintance with the Drama Department extends to his wife, Zoettje's involvement as lecturer in English Speech. Zoettje and their two daughters, Clara (14) and Nell (9) accompany Jannie for his year in Europe. •

Basiese rekenaarvaardigheid, vandag 'n moet!

deur Annél Lategan

US se Fakulteit Lettere en Wysbegeerte en Helderberg Systems vat hande in die opleiding van eerstejaarstudente in basiese rekenargeletterdheid.

Jare lank word ons gewaarsku dat rekenaars die belangrikste gereedskap vir die moderne eeu gaan word. Daardie dag is hier. Basiese rekenaarvaardigheid is die sleutel tot sukses in die moderne wêreld. Indien jy steeds sukkel om e-pos te stuur, dokumente met verskeie kleure, fonte en tabelle te skep en jou Windows programme ten volle te benut, bied HELDERBERG SYSTEMS 'n eenvoudige oplossing.

Rekenaarvaardigheid is onontbeerlik vir die hedendaagse student wat betref effektiewe studie en navorsing. Die Fakulteit Lettere en Wysbegeerte het besluit om toe te sien dat hulle studente met die nodige vaardighede in Microsoft Office toegerus word. Suksesvolle vaardighedsontwikkeling in die gebruik van die Internet, sowel as ander Windows gebaseerde programme, Word, Excel, PowerPoint en Outlook word hierby ingesluit.

Volgens prof Johann Kinghorn, departementshoof Inligtingkunde, behoort studente in Lettere en Wysbegeerte te sorg dat hulle rekenaarvaardig word in bogenoemde programme. Helderberg Systems het onlangs interaktiewe opleidingsagteware geloods wat 'n inleiding tot rekenaarvaardigheid bied, asook intermediêre modules met meer gevorderde opleiding. Dié sagteware is as 'n uitbreiding van hulle gewilde papierhandleidings geloods om die keuse van interaktiewe e-leer ook tot die beskikking van gebruikers te stel. Die vinnige en maklike manier van leer wat dit bied, bespaar tyd en geld. Dit is geskik vir self-

studie asook sogenaamde 'blended learning' waar selfstudie met klaskamer-onderrig gekombineer word.

In die verlede was die inhoud van die meeste opleidingsprogramme ge-Amerikaniseer en ingewikkeld wat selfstudie bemoeilik het. Om hoë-standaard gedrukte handleidings onder R300 te kry is bykans onmoontlik. Helderberg Systems se stap-vir-stap elektroniese rekenaarkursus bied 'n alternatief vir beginners waarmee hulle makliker kan leer. E-leer is veel goedkoper en kos so min as 20% van die prys van konvensionele klaskamer-onderrig.

Die program kan op die netwerke van korporatiewe instansies geïnstalleer word wat dit besonder koste-effektief maak om aan groot getalle gebruikers toegang te gee. Volgens Johannes Jordaan, 'n Oudmatie en besturende direkteur van Helderberg Systems, is hulle program spesifiek aangepas om aan die behoeftes van die Fakulteit .

Lettere en Wysbegeerte te voldoen. So byvoorbeeld het al 1,200 eerstejaarstudente aan dié fakulteit toegang tot die program.

Suid-Afrikaanse gebruikers het 'n keuse of hulle die kursus in CD-Rom formaat of in gedrukte vorm wil hê. 'n Unieke eienskap van dié gebruikersvriendelike program is dat sekere van die modules ook in Afrikaans beskikbaar is.

Volgens dr Fritz Snyckers, uitvoerende direkteur van Cape Multimedia Systems, wat die elektroniese onderbou van die programme ontwikkel het, het die program spesifieke kenmerke wat dit uiters geskik maak vir soortgelyke opleiding by die fakulteite van ander instansies.

Helderberg Systems se programme is vir sekere korporatiewe nismarkte geskryf en een van die grootste voordele daarvan is dat individuele leerders in staat gestel word om by die werk of tuis teen eie tempo te leer. Dié programme bied aan korporatiewe instansies, staatsdepartemente en skole 'n uitstekende oplossing vir IT bemagtiging waarmee hulle enorme bedrae aan oplei-

dingskoste kan bespaar.

Universiteite en ander tersiêre inrigtings wat hul e-kampusse wil verbeter en uitbrei, sal ook baat by dié program. Afstands-onderrig kan veral voordeel trek deurdat dit die verskaffing van lesmateriaal deur e-pos vergemaklik en studente ook hulle take deur e-pos kan instuur.

Daar bestaan ook 'n beheerprogram vir die kursus waardeur studente se vordering gemonitor kan word. Dit toon ondermeer watter studente wanneer en op watter modules werk asook hul toetsresultate.

Dié rekenaarvaardigheidsprogram is op die netwerk van die Fakulteit Lettere en Wysbegeerte gelaai en kan ook op ander instansies se netwerke gelaai word om, benewens basiese opleiding, ook voortgesette opleiding en maklike naslaan aan gebruikers te bied. Dit maak leerders meer onafhanklik en verlig druk op hulplyne. Die opleiding kan ook oor 'n breër front aangebied word as wat met konvensionele klaskamer-onderrig moontlik is.

Dié opleidingsprogramme is uitkomstegabaseer en bevat voor- en na-toetse wat

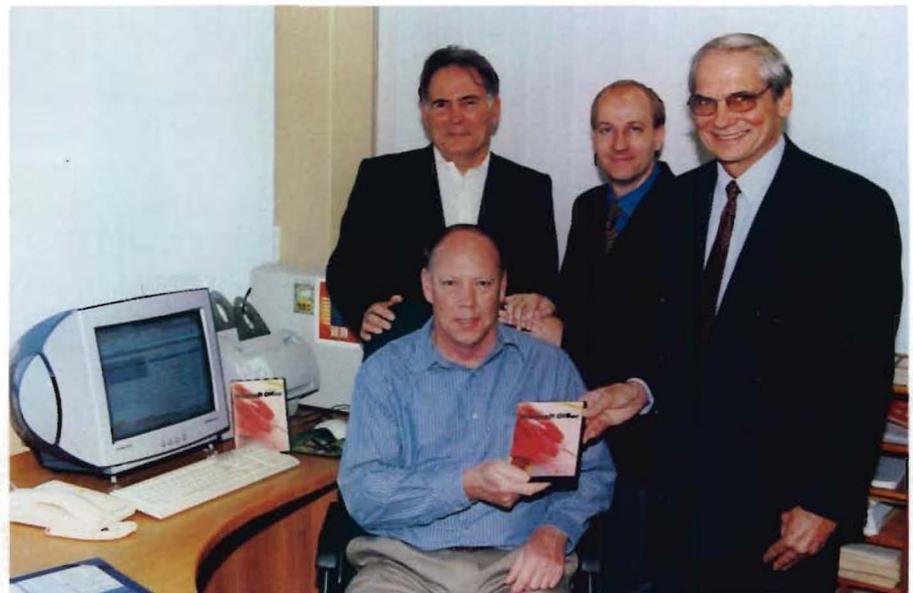
tot die toekenning van bevoegdheid-sertifikate kan lei. 'n Na-toetsings-eksamen is by elke module ingebou. Die elektroniese nasienfasiliteit vergemaklik die nasien van eksamens en maak dit minder tydrowend.

Ondersoek word tans ingestel om 'n toetsentrum van die International Computer Driving License (ICDL) op die US kampus in te rig sodat eksamens deur ICDL afgeneem kan word en studente die gesogte internasionaal erkende ICDL sertifikaat kan verwerf. Dit sal die program baie gewild onder studente maak.

Helderberg Systems se opleidingsprogramme voldoen aan die NQF en ISETT SETA eenheidstandaarde. Indien dit by 'n behoorlike vaardigheidsplan ingeskakel word, kan die grootste deel van die koste daarvan van die Vaardigheidsheffing teruggeëis word.

Lesers wat meer wil weet, is welkom om Johannes Jordaan te kontak by johannes@helderbergsystems.co.za of foon/faks (021) 886 9020 of 083 325 1750. (www.helderbergsystems.co.za). Gebruik gerus die bestelvorm op bladsy twee om 'n eksemplaar van die CD te bestel. ●

Prof Johan Kinghorn (sittend voor) neem die program in ontvangs van mnr Johannes Jordaan. Agter staan dr Fritz Snyckers (links) en Jan Louw.

Wilgenhof

vier sy 100ste bestaansjaar luisterryk

deur Christoff Pauw

“Oh, Doll Dear, you brokes my heart, I loves you so”

Hierdie was die verdrietige deuntjie van twee aangeklamde drentelaars wat omstreeks 1930 op 'n dag voor Wilgenhof met kitaar in die hand verby is. Dit het dadelik 'n snaar geraak by die Wilgenhoffers van destyds en oor die jare het dit as't ware die koshuis se nie-amptelike huislied geword. Vir Wilgenhoffers van alle geslagte is "Doll Dear" 'n nostalgiese refrein wat hulle aan hul samesyn van vroeër herinner. Hiérmee het meer as 900 Wilgenhoffers 70 jaar later spontaan ingeval met die aanvang van hulle eeufeesdinee.

Wilgenhof se eeufees-reünie wat vanjaar van 4 tot 6 April gehou is, was 'n gedenkwaardige gebeurtenis. Naas College House (van die Universiteit van Kaapstad) is Wilgenhof die oudste universiteitskoshuis in Suid-Afrika en nagenoeg 4000 studente het sedert 1903 daar ingewoon.

Die afgelope paar jaar het die Bond van

Foto: Anton Jordaan, SSFD

Wilgenhoffers hom doelgerig beywer om oud-Wilgenhoffers op te spoor, en die Universiteit se databasis waar moontlik aan te vul. In die verlede was die hoogste bywoningsyfer van enige reünie sowat 270. Om seker te maak dat soveel moontlik mense die eeufees-reünie bywoon, is vir elke jaargroep wat deur die jare in Wilgenhof aangekom het 'n koördineerder aangestel, en veral met aanwending van inter-aktiewe e-pos is name en adresse uit alle hoeke van die aardbol op datum gebring.

Die entoesiasme het gesneeubal en Wilgenhof se webwerf het daaglik die vordering met registrasies vir die reünie getoon. Die eindresultaat was dramaties – 1 055 Wilgenhoffers (huidige inwoners

ingesluit) het vir die reünie opgedaag. Dit is na raming tussen 'n derde en die helfte van alle lewende Wilgenhoffers.

Die oudste oud-inwoners teenwoordig, was ds George Daneel, eerstejaar in 1923 en Springbokflank in die laat 1920's, mnr Alfred Sander (eerstejaar in 1928) en oudregter Vic Hiemstra (eerstejaar in 1930). Van heinde en ver het hulle opgeruk – 21 uit Engeland en ander uit Nederland, Frankryk, die VSA, Kanada, Dubai, Koeweit, Paraguay, Australië, Nieu-Seeland, Botswana, Zimbabwe en Namibië.

'n Projek is van stapel laat loop om die ryk geskiedenis van Wilgenhof blywend vas te lê. Die bestaande argief is aansienlik uitgebrei en 'n Eeufees Gedenkboek verskyn

eersdaags.

Sentrale momente van die afgelope eeu staan uit – gewigtige gebeure, maar ook dinge van ligter aard. Omstreeks 1936 word warm water in die storte van die ou Wilgenhof aangelê en “Doll Dear” kry ’n versie by:

“O Wilgenhof, met jou warm showers, as die suidoos jou net nie om sal waai, dan kom ons weer jou warsies eet, en ‘Doll Dear’ speel op jou befluitjie”

Seker een van die belangrikste mylpale in Wilgenhof se geskiedenis was die besluit van die Universiteit in 1949 om die koshuis aan die Departement van Onderwys te verkoop wat die terrein wou gebruik vir die herontwikkeling van die aanliggende ou Bloemhofskool. Die Universiteit is ’n goeie prys aangebied. Hieroor was die Oud-Wilgenhoffers hoogs ontsteld – hulle sou hierdie erfenis nie vir ’n pot lensiesop laat veruil nie.

Die Universiteit het van die gedagte afgesien toe Wilgenhof aanbied om ’n bedrag van £15 000 aan hom te betaal en het Wilgenhof se aanbod aanvaar. Die destydse rektor, prof Bobby Wilcocks, het op ’n private nota die woorde “you haven’t a hope” geskryf. Hy is egter verkeerd bewys. Die oud-Wilgenhoffers het met ’n grootse poging die geld ingesamel en op 10 Desember 1959 het dr Danie Craven, besoekende hoof (primarius in 1935) ’n tjek vir £15 000 aan die rektor, prof HB Thom (wat Wilcocks ondertussen opgevolg het), oorhandig, en so is Wilgenhof se voortbestaan verseker – dié tjek het, terloops, ’n ereplek in die argief.

Die ou koshuis met sy twee rye vensters – oorsprong van die naam “Bekfluitjie” wat vir Wilgenhoffers in werklikheid ’n erenaam is – is gesloop en die nuwe gebou van drie vlakke met sy omarmende “Kwod” is opgerig. Die Wilgenhof-tradisie is vasgelê in ’n gebou wat verskeie van die kenmerke van die oue behou het – eenvoud van vorm en lyn.

Die hoeksteen is op 22 Maart 1963 deur dr Eben Dönges (primarius in 1919) gelê en die gebou is in 1964 in gebruik ge-

neem. En “Doll Dear” kry nog ’n versie by: *“As die jare kom en jy’s nie meer, dan rys daar uit die puine weer ’n nuwe Plek wat ons vereer, terwyl ons oor die ou Plek treur.”*

Die opwinding op die eeufees-reünie was aansteeklik en die atmosfeer uitbundig. Om al die herinneringe te laat herleef en dekades se nuus in te haal in ’n blote naweek

is natuurlik ’n onbegonne taak. Daardie Vrydagaand reeds is gesels, en gesels, spitbraai gehou en tot laatnag saam gekuier.

Op die reünie-huisvergadering die volgende oggend, met Christo Wiese (primarius in 1967) die voorsitter, was Paul Roos Gimnasium se Japie Krige-saal te klein vir die byna 700 mense. ’n Brief met

Onder: Sommige van die 1055 Wilgenhoffers wat vir die eeufees-reünie opgedaag het.

Heelonder links: Edwin Cameron (links), ’n regter van die Appêlhof, was seremoniemeester op die dinee, en Frederik van Zyl Slabbert, ’n gewese leier van die Opposisie, was die geleentheidspreker.

Heelonder regs: Morné du Plessis, oud-Springbokrugbykaptein, het die heildronk ingestel.

Links bo: Oudregter Vic Hiemstra (eerstejaar in 1930) was een van die oudste Wilgenhoffers by die reünie – saam met hom is Dirk Kotzé, die koshuis se argivaris.

Links onder: Paul Roos Gimnasium se Japie Krige-saal was te klein vir die bykans 700 Wilgenhoffers wat die reünie-huisvergadering bygewoon het

Regs: Die formele dinee was 'n glansryke geleentheid – hier is enkele van die byna duisend Wilgenhoffers wat teenwoordig was

Wilgenhof-groete en beste wense vir die reünie is ontvang van dr Beyers Naudé (primarius in 1937) wat nie meer in goeie gesondheid verkeer nie. 'n Bespreking het gevolg oor onder meer ontwikkelinge op die kampus, die taalbeleid wat deur die Universiteitsraad aanvaar is en die Universiteit se onlangs gepubliseerde diversiteitsplan.

Saterdagmiddag se formele dinee was 'n glansryke geleentheid met Edwin Cameron (primarius in 1975) die seremoniemeester, Van Zyl Slabbert (primarius in 1964) die geleentheidspreker, en Morné du Plessis (eerstejaar in 1968), wat 'n heildronk op Wilgenhof ingestel het.

Samesang was nog altyd 'n belangrike tradisie in Wilgenhof en die spontane gedempte aanhef van "Doll Dear" met die aanvang van die dinee deur meer as 900 Wilgenhoffers was 'n spesiale oomblik.

Vir baie Oudmaties van die afgelope eeu staan die herinnering aan Wilgenhof se Kraaie met hulle kenmerkende volstruisveerhoede en kamerjasmonderings op

Predikate-aand helder uit. Twee eertydse Kraaie-leiers, Philip McLachlan (middel 1930's) en Johan de Villiers (1968-1969), het later dirigente van die Universiteitskoor Stellenbosch geword. 'n Mens het gewens Philip McLachlan kon ook daar wees toe die Kraaie van die verlede en die hede onder leiding van Johan de Villiers saam opgetree het by die dinee. En die klank van byna 'n duisend stemme, wat die Huislied later uit volle bors op die melodie van die Marseilles laat opklink het, sal almal wat daar was, lank bybly.

Die reünie is afgesluit met 'n kerkdiens Sondagoggend in die Moederkerk, gelei deur Hannes Koornhof (onderprimarius in 1972). Die terugvoer van die reüniegangers aan die einde van die naweek was oorweldigend positief – alle reëlins het seepglad verloop en die huidige Wilgenhoffers, onder die bekwame leiding van die inwonende hoof, Le Roux van der Westhuizen, verdien die hoogste lof daarvoor.

Wat was regtig blywend van daardie destydse saamwees in Wilgenhof, vir party

mense reeds ver in die verlede? Vanselfsprekend is daar die dikwels lewenslange vriendskappe wat gesmee is in 'n belangrike vormingstydperk in 'n mens se lewe, die herinnering aan gemeenskaplike aktiwiteite en die samehorigheidsgevoel wat jy ervaar het.

Maar daarby was Wilgenhof oor die jare 'n leerskool oor hoe om mense uit 'n wye verskeidenheid agtergronde in een gemeenskap te akkommodeer – mense met verskillende huistale, kulture, gawes, vermoëndheid en – oor die afgelope dekade of wat – van verskillende rasse.

'n Kernwaarde in Wilgenhof was deurgaans die kweek van verdraagsaamheid ten opsigte van die standpunte van ander – ook waar jy selfs radikaal daarmee verskil – en die aanvaarding van diversiteit. Elke individu word aanvaar vir wat hy is – en die ruimte gegun om homself uit te leef.

Enheid uit verskeidenheid, maar met agting vir individualiteit – op hierdie hoeksteen is Wilgenhof se tradisie gebou en met daardie selfde uitgangspunt gaan Wilgenhof sy tweede eeu met vertroue tegemoet.

"Oh, Doll Dear, you brokes my heart, I loves you so" •

• **Christoff Pauw**, die skrywer van hierdie feesartikel, is 'n bekende Kaapstadse prokureur. Hy is ook voorsitter van die Bond van Wilgenhoffers en was in 1972 primarius van Wilgenhof.

'Oom Bey' honoured

Archbishop Emeritus Desmond Tutu officially opened the Beyers Naudé Centre for Public Theology, an official Centre of the Faculty of Theology at Stellenbosch University, in a moving, well-attended ceremony towards the end of last year.

Failing health precluded the 87-year-old Dr Beyers Naudé from attending the event but his sister, Mrs Stella Verloren van Themaat of Stellenbosch was able to represent him on the day. Dr Naudé now lives in a senior citizens residence in Johannesburg.

Dr Tutu described Beyers Naudé as being undoubtedly on national and international fronts one of the most respected and influential churchmen to emerge from Stellenbosch. He spoke with reverence of a man who grew to be a legend in his own lifetime.

During the days of *apartheid* Beyers Naudé had his movements restricted by decree for a period of seven years for the beliefs he upheld on human rights and the oppression experienced by the vast majority in South Africa. Essentially the constraint was a type of house arrest. For instance, he was unable to attend a funeral or a wedding ceremony without prior authority. To converse and discuss matters with more than one person at a time was regarded as unlawful as under the restriction notice this was seen to be a 'public meeting'.

Tutu pointed out that Beyers Naudé had choices in life.

"This brilliant Stellenbosch University graduate could have chosen a comfortable career within the church. He could have chosen the path of the politics of the day. But no, Beyers Naudé stood up against a system he understood as being wrong, cruel and wicked in the extreme. He was driven by his own moral code to stand up, question the theologians' justification of *apartheid* and forcefully oppose the system. Not an easy choice at that time."

"Oom Bey" as he is affectionately known, served as chairman of the Matie SRC in 1937 and head student of Wilgenhof. Stellenbosch awarded him an honorary doctorate in December 2000 while the Old Student Council Chairmen's Club honoured him with its Prestige Award.

The prime mover behind the establishment of the Centre and first director, Prof Russel Botman now Vice-Rector (Teaching), explained at the opening ceremony that it was incumbent upon participants in the Centre's reason for being to follow the lead of Beyers Naudé and conduct themselves with his integrity, inclusivity and ability in the development of a public opinion in South Africa to a degree that these opinions pass the stringent tests of morality.

Prof Botman concluded: "The Centre will have to earn its place in South Africa through its interaction with other disciplines from all sectors and its own research results."

A media collection on Beyers Naudé is to be set up by the Centre. This will serve as a node of exploratory material for researchers to sift through. •

Mrs Stella Verloren van Themaat with (from left) Dr Tutu, Prof Russel Botman, Vice-Rector (Teaching), who was the Centre's first director, and Dr Nico Koopman, director of the Centre.

Swak gesondheid het verhoed dat dr Beyers Naudé by die Kweekskool kon wees toe die Sentrum vir Publieke Teologie, wat na hom heet, amptelik deur dr Desmond Tutu geopen is, maar sy suster, mev Stella Verloren van Themaat van Stellenbosch, het namens hom 'n paar woorde gesê ... die meeste van die groot aantal gaste het met 'n vogtigheid in die oog geluister toe sy ook 'n kort briefie van hom in gedempte toon voorgelees het:

Hiermee opper ek my opregte dank aan die Universiteit van Stellenbosch asook die Fakulteit Teologie, wat al die jare nieteenstaande inherente verskille so na aan my hart gelê het, om 'n sentrum na my te vermoem. Dit is my wens dat hierdie verering 'n vaste fondament sal lê vir die skepping van 'n Vrye, Regverdige en suiwer Demokratiese Gemeenskap vir al die mense van Suid-Afrika – veral juis vir diegene op Grondvlak wat nog nie ten volle deel is van ons Reënboog Nasie nie. Mag die Sentrum vir Publieke Teologie die bakermat word van die hereniging van die onderskeie kerkgroepe in ons land. Weer eens dank aan my Alma Mater. Baie dankie Stella dat jy bereid was om namens my op te tree. May I also express my profound gratitude to Dr Tutu for his willingness to be the guest speaker at this illustrious occasion. Who could have dreamt that one day my friend Desmond Tutu would deliver a speech at the Kweekskool of Stellenbosch? Finally, do not believe a word of any accolades my friend bestows on me. He will certainly have you rolling in the aisles, as I join you in Spirit as well as in the mirth of this joyous day!

Welcome to 'Boot Camp...'

"Deadline at 8am!" "Minus five percent for every error!" "Thirty-five words per minute!" "READ READ READ!" "WRITE WRITE WRITE!" It's a media war out there and the Journalism Department at Stellenbosch University has been training its elite 'combat force' for 25 long years. **Ingrid Bosch**, a survivor of the 2002-intake, surveys journalism's finest 'boot camp'.

Curning out over 600 multi-skilled, professional 'soldiers' since 1978, the Journalism Department has been identified by the South African National Editors Forum (SANEF) as one of the three "centres of excellence" in terms of media training in the country. It is the only specialised post-graduate training institution in South Africa.

The 'headquarters' (and part-time 'barracks') are situated in Protea, a beautifully restored Edwardian building and national monument that was once a student res. But do not let the elegant appearances fool you. Inside it is a no-go zone. Twenty-two caffeine-charged honours students speed-type away at assignments at night, and receive both practical and theoretical training in subjects as diverse as Media Ethics, Web Page Design, Cultural Literacy, Financial Journalism, Media Management and Page Layout by day.

The aim of the course since its creation in 1978 by an ex-editor of *Die Burger*; Prof Piet Cillié, who designed the course along the lines of the world-renowned Columbia School of Journalism,

is to introduce "swimmers" (journalists that are well-trained in both the theoretical and practical aspects of journalism) and not sinkers into the tumultuous media ocean. Students are exposed to all facets of journalism and are equipped to work as journalists in the Internet, magazine, newspaper, photojournalism and broadcasting fields. Daily news bulletins for the community radio station MFM are also compiled and read, under immense pressure, by the journalists-in-training.

The department has always had strong male 'generals' in charge like Prof Piet Cillié, Prof Johannes Grosskopf and Prof George Claassen. But a key characteristic of this department is that it is dynamic and it moves with the times, technologically and organisationally. At the dawn of the new millennium, a new kind of 'general' took over the reigns, a strong woman, Prof Lizette Rabe.

An alumnus of the very first class, Rabe is one of the department's finest 'recruits.' She was made the first female editor of an Afrikaans Naspers publication when she became editor of *Sarie* in 1994 and she is the first female chair of the department, making her a pioneer in South African

journalism.

Rabe's right hand woman, 'Lieutenant secretary-general' Leona Amoraal, who is as established a feature in the department as the loquat tree in the back garden, says that the biggest change in 25 years has been to have a woman heading up the department. "She has much better organisational skills than the men," says Amoraal.

A very forward-thinking chair, Rabe foresees great things for the department and wants to enlarge its architectural size, by expanding it upstairs as well as by increasing the number of honours students to about 30. Rabe believes in the credo "an informed community is an empowered community" and therefore the expansion of the department can only mean more first-class journalists and ultimately a better South Africa.

The department itself has always been at the forefront of change – it stands out as a model of racial, gender and language harmony. Honours classes have always been half in Afrikaans and half in English since the start. Cillié, the founder of the course, said in an interview in 1978, "I am going to make the course as bilingual as possible. I am not going to train journalists exclusively for the Nasionale Pers [now Naspers] or for the Afrikaans press as a whole. We want a good mix of students." The department has been criticised for being a satellite of the "mother ship", Naspers, and therefore being "too Afrikaans". But about 45 % of every honours class have been English speakers (on Masters' level it is roughly 80 %).

The first student of colour and now senior assistant-editor of Die Burger, Mohamed Shaikh, studied in the department way back in 1980, and since then access for black students has been facilitated by generous bursaries from City Press, the Sowetan, Media24 and Touchline Media. The progressive department has also had more female (387) than male (205) graduates. Cillié's desired "mix" has

A picture taken in 1997 – Prof Lizette Rabe with the late Prof Piet Cillié, who established the Department in 1978. Rabe was part of the first intake.

been achieved and the students come from all walks of life and many different academic backgrounds.

It seems that once you have gone through 'boot camp', you remain loyal to it and either return as a lecturer, like Dr Herman Wasserman (alumnus of the class of 1994, now a full-time lecturer in the department) or as a guest lecturer or you just work here for a few decades, like recently retired department assistant and caretaker, Danie Williams – after all of 25 years. "Oom Danie," as he is lovingly referred to by all, said that the biggest change in the department was that "the students socialise a lot less and work a lot more."

Danie (61) fondly recalled the class

rugby-watching sessions, fancy dresses, ox-braais and loquat-raiding sessions in the back garden. It's not only the students who were working harder; Danie said that Rabe is the "strictest" head of department yet. "I worked a lot harder under her," he grinned.

Every year, over 100 journo wannabes from all over the country apply for the gruelling BPhil course. This bears testimony to the department's success at equipping journalists with all the skills necessary for combat in the media world, as well as arming them with the secret weapons of integrity, loyalty, responsibility and accuracy, and turning them into lean, mean writing machines. ●

Die nagraadse Departement Joernalistiek bied 'n eenjarige nagraadse BPhil (op honneursvlak) in Joernalistiek aan – asook 'n MPhil en 'n DPhil in Joernalistiek. Die mediamaatskappy Naspers, wat nie net 'n aantal beurse borg om diversiteit in sy onderskeie ondernemings aan te moedig nie, belê ook in die opleiding van die volgende geslag joernaliste deur die borg van die Rykie van Reenen-genootskap, waarvolgens 'n Nasperser vir 'n jaar lank aan die departement klasgee. Om sy 25ste bestaansjaar te vier, bied die Departement Joernalistiek in September vanjaar 'n internasionale konferensie aan met die onderwerp Media in Afrika, huidige kwessies, toekomstige uitdagings. Vir meer inligting besoek die departement se webwerf by www.sun.ac.za/journalism of kontak die departementele administrateur, me Leona Amoraal, by leona@sun.ac.za of tel. (021) 808-3488.

Rycroft praat oor die 'wonderwerk' dat hy leef, weer dirigeer

Nog 'n kans vir Eric

"Ek het gehuil soos 'n baba. Dit was die grootste oomblik in my lewe!" Vir suksesvolle orkesdirigent Eric Rycroft was dié aandoenlike belewenis nie op die konsertverhoog in 22 jaar as die Universiteit Stellenbosch Simfonieorkes se stigter-dirigent nie – maar in die hospitaal toe hy maande ná 'n ernstige motorfietsongeluk weer sy eerste wankelende treetjies kon gee. Deur **Hans Oosthuizen**

Medici meen dis 'n wonderwerk dat Eric leef. Weer kan loop. 'n Jaar later weer die verhoog kon opstap en dirigeer – met 'n hand wat ná die ongeluk "afgebreek en losgeskeur" was.

X-strale ná die ongeluk wys die ernstige skade aan sy linkerhand. Maar ná vele delikate operasies, sorgvuldige verpleging, ure se fisioterapie en ander behandeling – en sy oneindige deurstellingsvermoë – kon hy selfs weer as geleentheidsdirigent optree.

"Die dokter wat al die X-strale geneem het toe ek in die hospitaal opgeneem is, het gedink hy sien 'n spook toe ek maande ná die ongeluk self vir X-strale daar instap,"

vertel Eric.

Van die ongeluk onthou hy niks. Slegs hoe Dinsdag 26 September 2000 soos 'n gewone lentedag in sy besige lewe begin het. Ekstra besig dié dag, want die Universiteits-simfonieorkes (USSO) was in die middel van 'n reeks uitvoerings vir die jaarlikse Stellenbosch Fees, onder meer van al Beethoven se klavierkonserte. Gevierde pianis Anton Nel, ereprofessor in klavieronderrig aan die US, was uit die buiteland hier as solis saam met die orkes.

Klasgee as altviooldosent in die Konservatoriumgebou dié oggend onthou Eric. En Kaapstad toe in die middag vir 'n ver-

gadering as lid van 'n komitee wat oor die stigting van die nuwe Kaapse filharmoniese orkes moes besin. Hoe hy verskoning gevra het om betyds vir 'n orkesrepetisie terug te wees op Stellenbosch. Hoe hy oor die parkeerterrein na sy motorfiets gestap het – sy laaste herinnering van die dag.

Eric het jare lank motorfiets gery – 'n elkedagse liefhebber. Terug Stellenbosch toe dié middag beland hy in 'n verkeersknoep. 'n Motorongeluk. Hy het by die byna stilstaande voertuie verbygery – so stadig dat hy vir drie USSO-lede wat ook by die vergadering in Kaapstad was, gewuif het, volgens hulle want hy onthou dit nie.

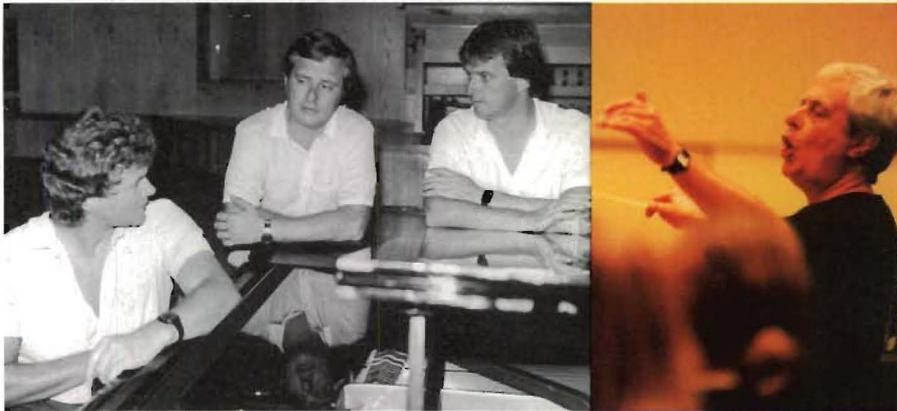
Vorentoe het 'n ongeduldige bakkiebestuurder skielik 'n U-draai gemaak, teen die verkeer in teruggejaag – en Eric getref.

Sy eerste herinneringe is byna twee maande later. Maar die verpleegpersoneel het vertel dat hy die hele tyd, selfs toe hy by die hospitaal uit die ambulans uit gelaai is, heeltemal "by was". Baie gepraat het. 'n "Buitengewone humorsin" geopenbaar het. En nooit kru taal gebruik het nie, vertel hy trots. Maar hy het glo baie te sê gehad oor die "politiek van musiek."

Behalwe vir 'n tante, was al sy familie oorsee. Sy vriendin, Susanne, was vir studie in die VSA. Ben, oudste van Eric se twee seuns wat albei in die buiteland woon, het dadelik uit Australië Stellenbosch toe gekom.

'n Week later was die ergste krisis. Gangreen. 'n Noodoperasie op sy interne organe. Sy longe het platgeval. "Sy kanse is uiters skraal" het die dokters vir Ben gesê.

Eric onthou nie, maar "volgens die rekeninge het 24 dokters en spesialiste my behandel." Vele delikate operasies, onder meer om sy hand te heg en weer bruik-

Links: Eric Rycroft (middel) as lid van die destydse Endler Trio wat sowat twee dekades gelede op Stellenbosch naam gemaak het. By hom is Albie van Schalkwyk (links), nou van Bloemfontein, en Olivier de Groot wat sedertdien oorlede is. Regs: Rycroft repeteer met die USSO, 'n tyd voor sy motorfietsongeluk in September 2000.

Foto op oorkantse bladsy: Byna 'n jaar ná die ongeluk, in Augustus 2001, was Eric terug voor 'n Endlersaal-gehoor om weer met groot moeite en inspanning vir oulaas "sy" orkes vir 'n hele uitvoering te dirigeer. Prof Nina Schuman (links) was die solis.

baar te kry. Die chirurg wat die hand geopereer het, noem dit die "miracle wrist."

Oor die goeie mediese behandeling is Eric uitgesproke. "Was dit nie vir die MediClinic Stellenbosch nie, het ek waarskynlik nie die ongeluk oorleef nie – en sekerlik my hand verloor," sê hy met oortuiging. "They're world-class." Amerikaanse musiekkollegas het selfs vir hom gesê: "Thank God you were in South Africa!"

Drie USSO-lede wat ook by die vergadering in Kaapstad was, en daarna op die ongelukstoneel, het gesorg dat die ambulans hom na dié hospitaal neem. "Dis ons professor. Hy moet die beste behandeling moontlik kry," het hulle gepleit. "Ek is minstens my hand, indien nie my lewe nie, aan hulle verskuldig," sê hy.

In die hospitaal was hy lank in intensiewe sorg. Vir agt weke kon hy nie sy kop ophig nie. "Meer as 40 voedings- en ander buise was aan my vas." Ná 74 dae daar het sy ma hom nog drie maande in sy huis versorg. Familie en ook vriende, kollegas, studente en oudstudente van oraloor het hom deur dié krisistyd gedra.

Die lang, stadige fisioterapieproses in die hospitaal en later tuis hou nog aan. Sy

fisioterapeut het tot drie uur per dag geduldig met hom gewerk. "En die hele tyd praat sy en moedig my aan. Sy's wonderlik!"

Onder Louis van der Watt, ook 'n viooldosent aan die US, se leiding het die orkesoefening op die aand van die ongeluk voortgegaan – soos die uitvoerings later daardie week, tot einde verlede jaar en enkele vroeër vanjaar.

Byna 'n jaar ná die ongeluk, in Augustus 2001, was Eric terug voor 'n Endlersaal-gehoor om weer met groot moeite en inspanning vir oulaas "sy" orkes vir 'n hele uitvoering te dirigeer. Hy kon onlangs as geleentheidsdirigent die Tukkie se simfonieorkes in Pretoria dirigeer.

Die gru-ongeluk het dié dinamiese werkkoholis tot vroeër aftrede gedwing. Hoewel hy leef, loop en sy linkerhand behou het, kan hy nie meer altviool speel of daarin lesgee nie.

Maande se moeisame, intense fisieke heropbou het nuwe betekenis in sy lewe gebring. "Ek is dankbaar vir wat ek op musiekgebied kon lewer. En oneindig dankbaar teenoor almal wat my gehelp het om weer te lewe. Om te loop. Om nog 'n kans te kry." ●

'Monument vir Eric' vier 'n kwarteeu van musiekmaak

Eric Rycroft het die USSO gestig in 1978, uit die US Strykensemble wat hy in 1977 gestig het. Die orkes is die enigste ensemble van dié aard wat deurentyd vir so lank aan enige universiteit in Suid-Afrika bestaan. Onder sy leierskap het die orkes onder meer vier keer in Europa getoer.

Die orkes, vanjaar 'n kwarteeu oud, het al meer as 400 volledige simfonie-uitvoerings aangebied – onder meer van Mozart, Beethoven, Mendelssohn, Saint-Saëns, Tsjajkovski, Dvorák en Prokofiev. Feitlik die hele orkes van sowat 60 lede is saamgestel uit Maties, meestal voltydse musiekstudente vir wie dit opleidingservaring bied.

Vir die Konservatoriumgebou se kwarteeufeessviering in Mei het 'n besoekende Portugese kunstenaar, Osvaldo Ferreira (wat hierheen genooi is om meestersklasse in dirigeerkuns aan te bied) die USSO gedirigeer – onder meer met 'n uitvoering van 'n nuwe werk deur Hans Roosenschoon (hoof van Musiek en direkteur van die Konservatorium), Rachmaninoff se tweede klavierkonsert (met prof Nina Schumann van die US as solis) en Brahms se vierde simfonie.

Onlangs was die Roemeensgebore Corvin Matei, deeltydse dosent in dwarsluit aan die US, die geleentheidsdirigent en het die orkes ook onder Bernard Gueller se leiding opgetree in 'n gesamentlike projek met Ikeys se simfonieorkes. Met die Stellenbosch Fees later vanjaar dirigeer Omri Hadari die USSO.

Die wonder van 'n fees soos die Woordfees is dat die ervaring van woorde altyd in meervoud kom – woorde is lig én swaar, ernstig én snaaks, intellektueel én pure plesier, oud én jonk, vurig én spelerig. Deur **Theo Kemp**

Woordfees

stil die woordhonger

Die vierde Woordfees wat vroeër vanjaar in die Eikestad aangebied is, het weer bewys hoe groot die behoefte aan die woordkuns is. Meer as 15 000 mense het van heinde en ver gekom om dit te ervaar. Die vol program, met 'n skrywersfees, 'n dramafees, 'n rissiewarm diskoerse, 'n musiekfees, 'n kunsfees, 'n beeldfees én 'n kinderfees het bewys dat woorde vir almal iets kan bied.

Die Woordfees se eerbetoon die afgelope jaar aan Marjorie Wallace was nie alleen gepas nie, maar in die lig van haar ernstige siekte ook besonder relevant. Sy was een van die spilpunte van Sestig, as dinamiese eggenote van Jan Rabie, maar ook as 'n skilder in eie reg.

Die sterk programme rondom die Sestigers was 'n monumentele bewys van die belang van skrywers in die samelewing. Die Sestigers was 'n klein groep skrywers wat 'n verskil wou maak in die maatskappy en die establishment. Dit was die tyd van Apartheid, toe hulle boeke onder streng sensuur geplaas is. Dié skrywers, van wie wyle Jan Rabie die leiersfiguur was, is vereen in die *Heildronk op Sestig* (ondersteun deur *Insig*). Die Sestigers, André P Brink, Chris Barnard, Abraham H de Vries en Hennie Aucamp het onder meer oor al hulle eskapades destyds met die Veiligheidspolisie gepraat. Ampie Coetzee was die gespreksleier.

Op ligter noot is die krag van woorde ook gemeet in die gewilde *Bekgeveg* en in *Filosofie: Kafee* het die skrywers en filosowe gesweet om die betekenis van woorde soos "waarom?" en "wanneer?" uit te baklei.

Die hart van die Woordfees is altyd die Skrywersgala, waar bekende skrywers soos André P Brink, Dalene Matthee, Michiel Heyns, PJ Philander, Etienne van Heerden en Tom Lanoye uit hulle eie werke voorgelees het en Antjie Krog en Koos Oosthuizen die gehoor gaande gehad het met hulle tweetalige weergawe (Afrikaans en Xhosa) van verse uit die bundel *Met woorde soos met kerse*.

Vir musiek liefhebbers was daar baie om te geniet, onder meer Laurika Rauch se *Die skoene moet jy dra*, wat spesiaal vir die Woordfees saamgestel is en Nataniël het feesgangers vermaak met sy verwerking van die uitbundige Saint-Saëns musiekstuk in *Karnaval van die diere*. 'n Verrykende en unieke komponent op die musiekprogram was die kykie in die Maleierkultuur, onder leiding van Desmond Desai.

Die musiekfees is meesterlik afgesluit met die *Afrikaanse Kunslied en Volkslied*. Kunstenaars soos Randall Wicomb, André Howard en Suzanne Erasmus was 'n besondere kombinasie in Magdalena Oosthuizen se puik program.

Agt dramas is aangebied. *Mamma Medea*, Tom Lanoye se historiese stuk gegrond op die oorspronklike Euripedes-tragedie, is uiters goed ontvang. Nóg 'n klassieke drama op die spyskaart was *Kanna hy kō hystoe*. Feesgangers het ook gestroom na die première van Saartjie Botha se *Raiselkind*, gebaseer op die gelyknamige roman van Anneli Botes. Dit was in 'n heel ander toonaard as *Tip* (ook deur Saartjie Botha) wat mense laat huil het van die lag! Saartjie Botha was ook die drama-organiseerder.

Chris Brink (links) wat as rektor en visekanselier die gaste by die opening van Woordfees 2003 verwelkom het, Amanda Botha, gaskurator van die oorsigtentoonstelling van die werke van Marjorie Wallace in die Sasol Kunsmuseum, en dr Dorothea van Zyl, direkteur van die Woordfees.

Marjorie Wallace met die opening van die huldigingstoonstelling oor haar werk as deel van die Woordfees op die kampus, Patrick McKenzie wat as Weskaapse minister van kultuur, ontspanning en sport die Woordfees amptelik geopen het en André P Brink van Kaapstad wat die uitstalling 'Marjorie Wallace in retrospek' by dieselfde geleentheid geopen het.

Theo Kleynhans se *Drie tannies* en 'n *tert* en *Die uurwerk kantel* deur Marié Heese was só gewild dat ekstra vertonings gereël moes word. Zebulon Dread het met sy eerste 'formele' en kontroversiële drama, *Hotnotsgot*, die feesgangers behoorlik aan die gons gesit.

Die groot sukses van die Woordfees wys waarom dit nodig is vir 'n universiteit soos Stellenbosch om sy eie kwaliteitsfees aan te bied. Dit is inderdaad 'n projek wat 'n al hoe groter plek begin inneem – nie alleen binne die Universiteit of Stellenbosch nie, maar ook op die Suid-Afrikaanse feeskalender. ●

AIB visit a 'first' for the Gericke

Stellenbosch University's JS Gericke Library staged three specially mounted exhibitions for a historic first visit by members of the International Association of Bibliophiles (AIB). This world exclusive body had never before met in Africa or in the Southern Hemisphere – until October last year when it chose Cape Town to host its annual colloquium.

The AIB is a fraternity of booklovers comprising a mixture of private collectors, librarians and bookdealers, founded in Paris in 1963 to promote contact between bibliophiles of different countries and to further the interests of bibliophily in general.

It is administered by a small secretariat based in the Bibliothèque Nationale de France in Paris and governed by a council of 16 members under the chairmanship of a president. The Count of Orgaz from Spain (full name: Don Gonzalo Crespi de Valldaura, Conde de Dorgaz) presently holds this position – his own family book collection dates back to the 12th century.

Membership of the AIB is limited to 450 individuals worldwide, including honorary members, but it is also open to libraries, some 60 of which are at present affiliated.

The Count of Orgaz, five of his countrymen and other delegates representing countries such as the UK, the USA, Russia, New Zealand, Japan, Belgium, Switzerland and Canada were part of the group that visited the Gericke Library – several members of the Cape Town Society of Bibliophiles also made the trip to the Matieland campus.

In the library the visitors were able to view books and other items covering a period of almost 300 years – the oldest book on display was the 1556 edition of *De totius Africae descriptione* by Leo Africanus (ca.1492-ca.1550). The maps exhibited all form part of the permanent collection and date from a 1570 Ortelius to an 1842 map of the Cape of Good Hope by Arrowsmith.

Also included in the exhibitions were scarce journals of important early Portuguese and Dutch travellers, as well as later German, British and French visitors. Works by Peter Kolb, Sir Thomas Herbert and others, known to many bibliophiles only through catalogues, generated much interest,

Left: The Count of Orgaz, president of the AIB.

Top right: Neil Ritchie of Cape Town with Hanna Botha, a staff member of the Gericke and organiser of the exhibitions.

Bottom right: Mimi van der Merwe (left), a staff member of the Gericke who helped organise the exhibitions, with Roger Stoddard and Laetitia Yeandle, both from the USA.

especially because most of these books are still in an excellent condition.

The visitors were also greatly impressed by the magnitude of the University's Africana collection. Several remarked that it would be impossible to build up a similar collection today, not necessarily because of financial constraints, but primarily due to the fact that many of these works have become so scarce that they are almost never for sale anywhere in the world.

The Africana collection consists of more than 20 000 books and contains both rare and current material of Africa south of the Sahara, welcoming researchers and lovers of Africana from all over the world.

An annotated catalogue containing a full bibliographical description of all the exhibits was presented to each delegate – this undoubtedly added immense value to the exhibition as a whole. •

AN 'A-PLUS' for development programmes at Maties

Stellenbosch University is proactively propelling its way into post-1994 South Africa. And an important component of the 'propellant' is the University's Division for Academic Development Programmes (DADP).

Dr Jon Swanepoel, pictured here with his wife, Maureen, at his farewell earlier this year, is the person whose able leadership and tireless efforts have brought the DADP to where it is today. Dr Swanepoel headed the DADP as director from September 1995 until his official retirement at the end of March this year. He will act as director until the end of July.

This encouraging message is carried in a 50-page independent evaluation report on the Division's work – produced at the end of 2002 – after an intensive 12-month study conducted by Professor John Volmink, director and Pro Vice-Chancellor of Natal University (Durban Faculty) and Professor Juliana Smith of the Faculty of Education at the University of the Western Cape.

The DADP has been in place since 1994 – later than other institutions with a similar division. The Volmink/Smith report says it has "vigorously pursued its mission to make the University more accessible to historically disadvantaged and unprepared learners with the necessary potential to study successfully in a supporting environment".

The mission is accomplished through the impact of a number of programmes covering 'Bridging, Foundation, Mentoring, Recruitment and Outreach'. While recommending that no major changes be made to the manner the DADP operates, the

report suggests that efforts should be made to "strengthen and expand the core staff" so that the functions of research and monitoring are included in its work.

Volmink and Smith say unequivocally that the programmes have been "very effective in enhancing the chances of students to succeed in their studies". Cost effectiveness on a budget of R1.8-million a year depends on the nature of the programme. For instance, the Mentor Programme is the most cost effective while the Bridging Programme is the least cost effective. Less than half of the budget, namely R783 000, is drawn from University funds while donor funding provides the remainder.

Probably the most remarkable achievement of the DADP is the fact that it generated 100% of the required programme funding of R11,3 million externally during

the period 1994-1999. Since 2000 the University contributes approximately 54% of the programme budget. In terms of cost-effectiveness the following excerpt from the Volmink/Smith report highlights an extraordinary achievement:

"There are currently about 200 students on Academic Development Programme (ADP) core programmes with a further 800 on ad hoc support programmes. For these 1000 students at risk the expected pass rate is about 30% without ADP intervention, while the actual pass rate is about 70%. This means that there are roughly 400 additional students who pass because of the contribution of the ADP. This translates to a saving for SU of over R8 million (student fees plus State subsidy amounts to over R20 000 per student). So for an investment in the ADP of about R780 000 SU saves R8 million in fees

and subsidies."

A positive aspect of having only introduced the DADP "more than a decade" after the first such programmes had been established at several other universities, is that Stellenbosch had no need to re-invent the wheel so to speak.

It moved quickly from dealing with student deficiencies to a developmental model. The debate now revolves around the extent to which the programmes should be integrated into the work of the various faculties. Says the report: "The faculties are asking for greater ownership but there is uncertainty as to whether they understand the full implications of such ownership."

Student demographics reflect an interesting trend. Although there is a percentage (of the total) decrease in white students from 83,5% in 1996 to 66,9% in 2001 the numbers have increased from 12

784 to 15 196 in this time. Black students now comprise 21% of the student total, up from 591 in 1996 to 4 768 in 2001. In 2001 Coloured students numbered 2 358 and Asians 391.

The language question at Stellenbosch University has been contentious in recent years. It is worthy of note that in 2001 the respective percentage of home languages spoken on campus reflected the following breakdown (1999 figures in parentheses): Afrikaans 53,33% (58,25); English 25,06% (29,55); Afrikaans and English 1,77% (1,91); one of the other official languages 17,51% (7,09); another country's language 2,53% (3,19).

From certain perspectives it is, however, not all plain sailing and top marks for the DADP's work. The Volmink /Smith report reveals there is a view expressed by some of the deans that the DADP has been "dis-

tracted from its original mission which, according to them, was to focus on Mathematics and the Sciences." These deans believe that too many resources are being diverted to Arts and Humanities.

However, after careful investigation of these perceptions the evaluators came to the conclusion that funds are spread evenly among the various faculties and that the Sciences are not provided with less services than the Arts and Humanities.

The report – incorporating several recommendations – generally declares that the DADP will serve the University well in steering its course in promoting diversity and broadening access to disadvantaged communities. It advocates increased recognition of the work done by the DADP, expansion of its role, and that its staff, as educational specialists, should enjoy equal status with other academic departments and faculties. •

Buitengewone professor in Bedryfsielkunde

Prof Boshoff (regs) saam met prof Amos Engelbrecht

Prof Adré Boshoff is die Departement Bedryfsielkunde se eerste Buitengewone Professor. Dié aanstelling geld sedert begin vanjaar.

In hierdie pos sal hy betrokke wees by die uitbouing van die departement se navorsing oor menslike gedrag in organisasies – die verwagting is dat hy veral sal fokus op die leiding van studente wat magister- en doktorsgraad studies wil onderneem.

Boshoff se akademiese wortels lê diep by Maties waar hy die grade BComm, Hons BComm en MComm in die laat jare vyftig en vroeë jare sestig almal cum laude behaal het. Hy het ook van 1961 tot 1964 as dosent in die destydse Departement Sielkunde, waaruit die Departement Bedryfsielkunde gegroei het, gewerk.

Na afloop van sy studies hier het Boshoff die graad DComm aan die Universiteit van Port Elizabeth (UPE) behaal op grond van navorsing wat hy aan die destydse wêreldbekende Nasionale Instituut vir Personeelnavorsing (NIPN) gedoen het.

Boshoff sê sy aanstelling hier is vir hom 'n ware akademiese tuiskoms en die verwesening van 'n ideaal. Hy het reeds 'n span van vyf nuwe doktorsale studente in die Departement Bedryfsielkunde saamgestel wat aktief navorsing doen op die gebied van organisatoriese leierskap. Hy het ook dié navorsing op 'n internasionale grondslag

uitgebrei in samewerking met prof Tony Travaglione, dekaan van die Nagraadse Bestuurskool aan die Universiteit van Adelaide in Australië. Die leierskapsmodel wat in die Departement Bedryfsielkunde ontwikkel is, word onder leiding van Travaglione in die Australiese konteks gevalideer.

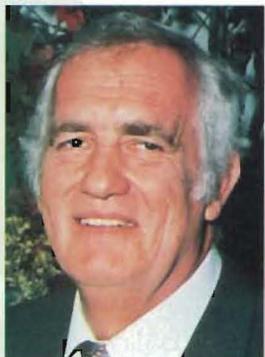
Prof Amos Engelbrecht, voorsitter van die Departement Bedryfsielkunde, sê hulle is besonder bevoorreg om 'n persoon soos Boshoff, wat oor bewese navorsingskundigheid en 'n hoë professionele en vakkundige status in Bedryfsielkunde beskik, by die departement se navorsingsaktiwiteite te betrek.

"Die doel met Boshoff se aanstelling is om 'n beter navorsingsklimaat en –etos in die departement te help vestig. Ek is oortuig dat hy 'n besonder konstruktiewe bydrae tot ons departement se navorsingsmissie sal lewer." •

Matieland het met leedwese verneem van die heengaan van die volgende Oudmaties en oudpersoneellede:

Prof SP Cilliers

Prof Blackie Swart

Prof Larry Scully

IJ (IGENA) BARNARD (47) van Welkom, vroeër van Sutherland; gebore Du Toit; oudinwoner van Minerva en Huis de Villiers; BPrimEd in 1977; ten tye van haar dood was sy 'n dosent in Kommunikasiekunde aan die Tegniese Kollege Tosa in Welkom.

PROF RC (RUDI) BIGALKE (70) van Stellenbosch; behaal DrPhilNat aan die Goethe-universiteit in Frankfurt (1956); stigtersprofessor van die Departement Natuurbewaring hier; dien as dekaan van Bosbou tussen 1977 en 1997; laat verskeie wetenskaplike publikasies in omgewingsbestuur en die beskerming van inheemse wild- en plantsoorte die lig sien; was o.m.verbonde aan etlike natuurbewaringsorganisasies waaronder die Nasionale Bosbou Adviesraad en die Statebond se Instituut vir Bosbou.

DR W (WILLIE) BROWN (45) van Monte Vista; oudinwoner van Helshoogte; BA in 1977, BTh in 1980; LisTeol en MTh in 1981; DTh in 1987; in 1986 is hy as leraar van die NG gemeente Maltahoë, Namibië aangestel; in 1990 as leraar van die NG gemeente Monte Vista; werk as die skriba van die Koeberg-ring en 'n deelydse argivaris van die NG Kerk in die Wes-Kaap.

PROF SP CILLIERS (77) van Stellenbosch; verwerf hier 'n DPhil in 1948 en 'n LLB in 1958; dekaan van Lettere en Wysbegeerte, beklee ereposisies in die vergrote senaat van die Universiteit van Transkei, en die Universiteitsrade van Stellenbosch en Wes-Kaapland; word nasionaal en internasionaal vereer met nege gesogte toekennings; ook 'n eredoktorsgraad van sy Alma Mater; was 'n kampvegter vir minderbevooregtes en deur die Stedelike Stigting het hy die ideale van eiendomsreg vir amal, vryheid van beweging, regverdige arbeidspraktyke en 'n gemeenskaplike Suid-Afrikanerskap help verweselik.

PROF ANDRE COETSEE (78) van Stellenbosch; behaal ekwivalent van 'n MIng in Delft, Nederland; begin in 1949 by die US werk; word professor in 1972; was 40 jaar aan die US verbonde en was o.m. departementshoof en waarnemende dekaan; doen wyd navorsing, o.m. oor 'n oplossing vir die Bergriviermonding se toeslikking wat gehelp het om die visbedryf by Velddriif aan die Weskus te beveilig.

LF (LOURENS) DEWET (76) van Somerset-Wes; oudinwoner van Dagbreek; BScIng (Siviele Ingenieurswese) in 1949.

TG (TONY) ENGELBRECHT (83) van Kuruman; DOSK in 1944, en BCom aan Unisa.

JEFFREY FINGO (65) van Stellenbosch; alom bekend as die "oupa" van die US se Beskermingsdienste (USB) waar hy 19 jaar gewerk het; was een van die moederkampus se mees geliefde en kleurvolle persoonlikhede; het sy lewe lank in die Eikestad gewoon; het in 1999 afgetree, maar twee jaar later weer tydelik by die USB ingeval.

DR LIONEL GORFINKEL (84) van Rondebosch; oudinwoner van Dagbreek; BSc in Landbou in 1938 en MScAgric in 1939.

HA (HENNIE) HANEKOM (66) van Mooredsburg; oudinwoner van Dagbreek.

PROF JUAN (SHORTY) HEYNS (72) van Montana Park; oudinwoner van Wilgenhof; BA in 1950 en BSc Landbou in 1953; behaal sy PhD (Agric) aan die Universiteit van Wisconsin aan die einde van 1961; stigterslid van die Nematologiese Gemeenskap van Suider-Afrika; DScAgric in 1995; verkies as Genoot van die Europese Gemeenskap van Nematoloë in 1996; in 1997 word hy die eerste erelid van die Nematologiese Gemeenskap van Suider-Afrika.

LE (LYDIA) IMMELMAN (79) van Dunkeld West, Johannesburg; oudinwoner van Huis van Niekerk (Sonop); BA in Maatskaplike Werk in 1944.

DCP (DANIE) JACOBS (69) van Queenswood, Pretoria; oudinwoner van Dagbreek; BSc(Bosbou) in 1955; verwerf Schlich-medalje vir beste finalejaarstudent in Bosbou.

BJ (JOEP) LE ROUX JOUBERT (95) van Hermanus; oudinwoner van Bergville; BA in 1930; onderwyser/skoolhoof op Jameston, Porterville, Somerset-Wes en Hermanus; verbonde aan die Hermanus Hoërskool tot met sy aftrede in 1972.

WL (WILLIE) LE ROUX (86) van Somerset-Wes; oudinwoner van Dagbreek; werk as 'n mynventilasie-ingenieur aan die Rand in die Wes-Transvaalse goudmyne en skryf die eerste handboek oor mynventilasie in Suid-Afrika.

JÉAN MALAN (74) van Stellenbosch; BA aan Rhodes, begin werk by Universiteit Stellenbosch in 1954; met sy aftrede in 1988 was hy senior administratiewe beampte in beheer van beurse en lenings.

HL (MANIE) MALHERBE (88) van Bloemfontein; een van die eerste nege studente wat 'n BSc in Bosbou in 1933 behaal; doen ook twee jaar nagraadse studie aan die Universiteit van Wageningen in Nederland; vestig 'n loopbaan in die Departement van Bosbou en word in 1965 aangestel as sekretaris (direkteurgeneraal) van dié departement; speel rugby vir Maties se eerstes en vir Nederland se nasionale span, asook vir Noord-Transvaal.

IAJ (IZAK) MALHERBE (82) van Hermanus; oudinwoner van Wilgenhof; BA in Regsgeleerdheid in 1941; praktiseer as prokureur op Philippolis in die Vrystaat vir 40 jaar en tree af op Hermanus.

DS JF (OOM JOOS) NAUDÉ (89) van Pretoria, vroeër van die Strand; oudinwoner van Wilgenhof; studeer hier in die Teologie, bedien die NG gemeentes Beaconsfield en Elsberg; sluit in 1949 by die SA Bybelgenootskap aan as organiserende sekretaris; onder sy leiding het Bybelverspreiding in die 1960s meer as verdubbel; was werksaam by die SA Bybelgenootskap tot met sy aftrede in 1976.

DANIE ("TRACER") NEL (26) van Curitiba ('n universiteitstad suid van Sao Paulo, Brasilië); oudinwoner van Dagbreek; BScAgric in Hortologie in 1998; as 'n veelsydige sportman is hy in sy finalejaar op Stellenbosch deur Dagbreek vereer omdat hy die meeste

drieë vir sy rugbyspan aangeteken het; blink kort voor sy dood uit as lid van Curitiba se kriketspan.

LF (LOUIS) OOSTHUYSEN (68) van Menlopark, Pretoria; oudinwoner van Helderberg; BA in 1957; hy was 'n veteraan-koerantman wat 38 jaar lank vir Naspers gewerk het, onder meer as redakteur van Die Oosterlig in Port Elizabeth, as assistentredakteur van Rapport en ook as besturende redakteur van City Press.

NL (NOLENE) RAS (47) van Vredendal; gebore Strydom; oudinwoner van Huis de Villiers; BA (Maatskaplike Werk) in 1975.

MW (MARIÉ) RAUTENBACH (81) van Lynnwoodrif, Pretoria; gebore Wium; oudinwoner van Sonop; BA in 1942.

JR (JAN) ROOS (64) van Port Elizabeth; BSc in 1959; HOD in 1960; HonsBSc in Fisika in 1961; van 1964 tot 1970 werk hy as lektor en senior lektor aan die Technikon, Port Elizabeth; van 1971 tot 1984 as senior lektor in die Fisika-departement van die UPE; ten tye van sy dood dien hy as stadsraadlid van die Nelson Mandela Metropolitaanse Munisipaliteit in Port Elizabeth.

PWG (PIET) ROSSOUW (70) van Stellenbosch; oudinwoner van Dagbreek; BComm in 1955; dien 13 jaar as direkteur van personeelsake en openbare verhoudinge by Stellenbosch-boerewynmaktary (SBW) en dien ook as voorsitter van die Instituut vir Personeelbestuur.

JH (JOB) SCHOLTZ (56) van Bloemfontein; BA in 1970; HonsBA in 1972.

DR JOHAN SCHREUDER (54) van Stellenbosch; al sy kwalifikasies (BA, HOD, BEd, MEd en DEd) hier verwerf; onderwys gegee en aan die voormalige Onderwyskollege Wellington gedoseer; was koördineerder van Afstandsonderwysprogramme in die Fakulteit Opvoedkunde en sedert begin vanjaar dié fakulteit se kantoorbestuurder.

PROF LV (LARRY) SCULLY (80) van Stellenbosch; MA (Beeldende Kunste) aan die Universiteit van Pretoria in 1963; hoof van die Universiteit se Departement Beeldende Kunste van 1976 tot 1984; in die tyd dien hy ook as direkteur van die Universiteit se kunsversameling; sy werke sluit die reekse Cosmic Africa (1984 - 1992) en Promised Land in; behalwe skilder eksperimenteer hy ook met fotografie en ontwikkeling uit sy eksperimente die kunsvorm van foto-tekening; sy bekendste werk in hierdie medium was die reeks Last Days in District Six.

DERRICK SEDEMAN (55) van Stellenbosch; was eers in die polisie; werk 22 jaar by die Universiteit;

speel sokker vir die klubs Nelsons en Victoria; dien ook as wyksleier in die St Mary's Kerk.

CM SIMONIS (33) van Everglen; oudinwoner van Huis Francie van Zyl; Diploma in Mondhigiëne in 1990.

RINA SMIT (78) van Paarl; gebore Combrinck; oudinwoner van Huis de Villiers; BComm met Wiskunde in 1944; HOD aan die Universiteit van Pretoria.

PD (PIET) SWART (71) van Kleinmond, vroeër Kuilsrivier; oudinwoner van Dagbreek; BA in 1955; BEd in 1973; dien as skoolhoof van Middelbare Skool Vosburg en tot 1985 as onderhoof van Hoërskool De Kuilen.

PROF SM (BLACKIE) SWART (61) van Stellenbosch; BSc in Landbou in 1963; HonsBSc Landbou in 1965; in 1971 word hy as senior lektor aangestel aan Unisa se Skool vir Bedryfsleiding; in 1977 aangestel as direkteur van die Instituut vir Arbeidsbetrekkinge; in 1981 hier aangestel as professor aan die Nagraadse Bestuurskool; hy dien van 1990 as dekaan van die Fakulteit Handel en Administrasie (vandag die Fakulteit Ekonomiese en Bestuurswetenskappe) vir vyf jaar.

JAC (JACOBA) VAN ALMELO (38) van Bellville; BA in 1991; ten tye van haar dood was sy met HonsBA in Xhosa besig.

ML (MORNÉ LOUIS) VAN DEN HEEVER (26) van Nababeep; oudinwoner van Goldfields; BA in 2000.

CM (KATRIEN) VAN DER MERWE (41) van Drie Riviere, Vereniging; gebore Van Loggerenberg; oudinwoner van Huis ten Bosch; BA in 1981.

MARGARET VAN DER MERWE (90) van Plumstead; gebore Theunissen; HPOD cum laude in 1931; sy werk as onderwyseres in die Noord- en Oos-Kaap; in 1955 vestig sy en haar eggenoot hulle op Stellenbosch waar sy 'n beduidende rol in talle NG gemeentes speel.

DR JOHAN VAN DER VYVER (79) van Mayfield Park; oudinwoner van Dagbreek; BSc in Landbou in 1945.

DPDK VAN GEND (60) van Claremont, Kaapstad; oudinwoner van Helderberg; BA in 1963.

DR AB (WYNIE) VAN JAARVELD (55) van Durbanville; oudinwoner van Majuba; BSc in Landbou in 1970; HonsBSc Landbou in 1971; MScAgric in 1973; PhD in 1983; was verantwoordelik vir die lewering van 'n Plantpatologiese adviesdiens aan produsente en adviseurs van die kanola-, lupien- en kleingraanbedryf; monitor veral siektes en dra by om

die mees doeltreffende gebruik van swamdoders by die beheer van verskillende siektes by kanola, lupiene en kleingrane te bepaal.

NM (NICOLAAS) VAN REENEN (26) van Stellenbosch; kleinseun van Nico Myburgh van Meerlust; BComm in 2000; werk vir British American Tobacco en Distell.

FRANS VAN RENSBURG (77) van Pretoria; BComm in 1945; oudinwoner van Dagbreek; werksaam as assistenthoofbestuurder van die Mielieraad met sy aftrede in 1985.

JC (JAN) VAN ROOY (78) van Nylstroom; oudinwoner van Dagbreek; BA in 1943; LLB in 1945; praktiseer op Brakpan en Nylstroom as prokureur.

PROF BERT VAN STEKELENBURG (62) van Stellenbosch; afgetrede Latyndosent; het in Nederland en Rome gestudeer; was van 1973 tot sy aftrede in 1996 dosent hier; was elf jaar voorsitter van die Departement Latyn; het benewens Nederlands, Engels en Afrikaans ook vlot Frans, Spaans, Italiaans en Duits gepraat; sy avontuurlus was een van die kenmerke van sy ryk en gevarieerde lewe(as jeugdige is hy as verstekeling aan boord 'n vragskip die eerste keer van Nederland na die VSA).

DJ (DAWIE) VILJOEN (82) van Windhoek, Namibië; 43 jaar in die onderwys; bewys homself ook as 'n uitstaande tennisfrigter aan die Primêre Skool Morawië in Waterberg; dien 18 jaar lank ononderbroke as skoolhoof aan verskeie plattelandse skole in Namibië.

DS IL (IZAK) VOS (73) van Oudtshoorn; BA in 1948.

GGW (HELM) WAGENER (77) van Strand; oudinwoner van Dagbreek; BSc in Landbou.

JE (HANLIE) WARREN (44) van Panorama, Parow; gebore Du Preez; oudinwoner van Minerva, Sonop en Erica; BA in 1979; HonsBA in 1980.

DS JP (PIET) WESSELS (58) van Bloemfontein; BTh in 1969; bedien die gemeentes Prieska, Stilfontein, Pretoria-Sentraal, Pietermaritzburg-Noord en Universitas, Bloemfontein.

MARGARET WIESNER (89) van Centurion; gebore Webb; oudinwoner van Erfurthuis, Stellenbosch; BA in Tale in 1933; verwerf bekendheid as Tante An van die radioprogram "Die Du Plooy van Soetmelkslei"; Tante Liefie van "Sondaarspoort"; Tante Engelkie van "Bosveldwinkel" en "Bosveld-hotel".

Jan van der Horst oorlede

DR Jan van der Horst (83), wat gedurende 1988-'98 'n dekade as die Universiteit se elfde kanselier gedien het, is onlangs oorlede nadat hy lank siek was.

Dr Van der Horst het in 1967 Ou Mutual se groe hoofbestuurder (destyds die hoogste pos in dié maatskappy) geword waar hy 'n onmeetbare bydrae tot Ou Mutual se groei gelewer het. Hy was ook later besturende direkteur en voorsitter.

Deur die jare het hy in die direksies van 'n aantal van Suid-Afrika se grootste maatskappye gedien, waaronder Barlow Rand, Sasol, SA Brouerye, die Nedbankgroep en Safmarine. In 1973 is hy as een van die Business Times se vyf topsakelui aangewys. Die Suid-Afrikaanse Akademie het hom in 1978 met 'n medalje vir bedryfsleiding vereer en hy het die Staatspresident se Dekorasie vir Voortreflike Diens (klas Goud) ontvang. Eredoktorsgrade is deur Unisa (in 1979) en die Universiteit Stellenbosch (1984) aan hom verleen.

Hy word oorleef deur sy vrou, Truida, drie kinders en sewe kleinkinders.

Prof Andreas van Wyk, gewese rektor en visekanselier, het dr Van der Horst baie jare as universiteitsmens geken en het ook lank saam met hom in die direksie van Ou Mutual gedien. Hy het dié huldeblyk geskryf:

'n Vergadering onder die voorsitterskap van Jan van der Horst was 'n ervaring wat geen opmerksame jong deelnemer ooit vergeet het nie. Rustig en kop onderstebo het die groot man aan die bopunt van die tafel gesit en die gesprek sy gang laat gaan. Soms kon mens selfs wonder of hy nie dut nie. As die bespreking of 'n deelnemer daaraan egter die spoor byster geraak het, of 'n samevatting en besluit nodig geword het, was sy stadige diep stem onmiddellik daar met 'n vlymskerp rigtingwysing.

Hierdie Suid-Afrikaanse reus se buitengewone intellektuele gawes is deur 'n besondere styl gedra. "Understated" en selfs terughoudend is die woorde wat dit die beste beskryf. Hy was wars van enige persoonlike vertoon en grootdoenerigheid. Sy persoonlike lewe saam met Truida, hulle drie kinders en die latere sewe kleinkinders, was liefdevol, stil en onopvallend.

Die groot rusige gestalte het egter 'n kragtige persoonlikheid, geslyp deur jare se ervaring in die hoogste kringe van ons sake-wêreld en wyer samelewing, gehuisves. Daar het hy steeds sy eie beginsels trou gebly. As regsgeleerde van opleiding het hy onverbidlik in die reguit paadjie geglo, maar sonder om in letterknegtigheid te verval. Sy reaksie op die huidige vlaag van korporatiewe bestuurskodes was tipies: "Jy sal skelm mense nie deur voorskrifte eerlik maak nie".

As formidabele langtermynstrateeg kon hy korttermyn denke en -optrede en politieke korrektheid nie verdra nie. Kwaad het hy slegs geword wanneer hy na sy mening met oneerbaarheid en vinnige voetwerk gekonfronteer is.

Die predikantseun uit Wolmaransstad het geweldige sterk lojaliteit en vertroue by sy mense ingeboesem. In 'n groot organisasie soos die Ou Mutual sou mense deur die vuur vir hom loop, juis omdat hy oortuig het, eerder as om te beveel. Maar as hy sy voet neergesit het, was dit finaal. Die besondere spangevoel wat hy geskep het, sou ook na sy uitrede as voorsitter van Ou Mutual 'n belangrike rol in die suksesvolle deurvoer van die moeilike demutualiseringsproses speel.

Die Universiteit van Stellenbosch was benewens die sakelewe sy ander groot liefde.

Die Van der Horst-familie was en is met Stellenbosch verstrengel. Sy oom, JGP van der Horst, was een van die drie outeurs van die beroemde pleidooi van 1913 vir die totstandkoming van 'n volwaardige universiteit aan die Eerseterivier en dus van

die stelling "Stellenbosch staan vir 'n idee". Sy vader, hy self, sy kinders en sy kleinkinders was en is Maties. Sy uitstaande akademiese loopbaan en sy rol as studenteleier was goeie grondslae vir sy latere voorsitterskap van die Universiteitsraad en die daaropvolgende kanselierskap. Dit was indertyd nie maklike posisies nie. Hy het by Stellenbossers die uiteindelijke insig gevestig dat 'n duidelike afstand tussen 'n outonome universiteit en politieke ampsbekleërs noodsaaklik is.

Dit het geensins beteken dat hy politiek naïef was nie. Dit kan geen suksesvolle sakeman wees nie, veral nie die baas van 'n nasionale markleier en 'n multinasionale onderneming soos die Ou Mutual reeds lankal was nie.

Insig in mense en intermenslike verhoudings was moontlik Jan van der Horst se grootste gawe. Hy kon kleingeestigtes van ruim denkers onderskei. In sy besluite oor homself was hy groot. Hy het geweet dat dit dom is om aan poste te klou. Derhalwe het hy op sy 70ste verjaarsdag uit alle posisies in die sake-wêreld en elders getree. Sodoende kon hy voortgaan om as "elder statesman" vir diskrete advies gevra te word en as mentor vir vele jongeres op te tree.

Suid-Afrika het die dienste van 'n wyse man gehad. Belangriker nog: volgens Jan van der Horst se eie standaarde het ons 'n eerbare sakeman en mens verloor. ■

'n Eie uitgewery vir die Universiteit

Hiermee het Maties hulle aangesluit by 'n eeue-oue en trotse tradisie onder van die roemrykste universiteite van die wêreld, soos Oxford, Cambridge en Harvard.

Daar is egter een vername verskil: soos die 'e' in die naam suggereer, is die basis waarop *AFRICA SUN MeDIA* (ASM) werk elektronies. Die onderneming gee titels uit van 'n aard wat by universteitsperse tradisioneel is, maar die werke word digitaal voorberei en dan as inhoud van sy e-winkel op die Internet af verkoop. Van daardie platform af kan 'n werk bestel word en volgens behoefte aan die individuele klant gelewer word: as digitaal gedrukte enkel-eksemplaar, as CD of as aflaaibare elektroniese dokument.

Die digitale omwenteling word hiermee in 'n werkende model vir boeke aangewend. Waar gevestigde uitgewerye tipies 'n elektroniese uitbreiding tot hul papiergebaseerde operasie toevoeg, keer *SUN MeDIA* die proses om en begin digitaal om daarvandaan by papier uit te kom – indien nodig.

So word die voedingsbron van hierdie uitgewery aansienlik uitgebrei om kennisinhoud vir kommersiële aanwending te verskaf wat tradisionele uitgewerye nie kan doen nie. Die verskil is dat hierdie inhoud nie slegs uit die druk van boeke bestaan nie, maar ook uit opname per titel nie, soos

Op 1 Maart vanjaar het *AFRICAN SUN MeDIA* sy deure oopgemaak – die Universiteit van Stellenbosch se eie volwaardige uitgewery.

wat gewoonlik nodig is om die eenheidskoste per eksemplaar af te bring. Uitgewers sit gevolglik met groot bedrae aan kapitaal opgesluit in stapels boeke in berghuise.

Onder die dienste wat *SUN MeDIA* sodoende vir die Universiteit van Stellenbosch kan lewer, tel die maak van akademiese teksboeke en monografieë, professionele en naslaanwerke, asook navorsingsverslae en verhandelings tot boekvorm omgewerk. Kursuspakke en leesbundels word ook hier gemaak, en die kopiëring, bind- en drukwerk en beskikbaarmaking van die bundels aan studente is deel van die alles-onder-een-dak-gerief wat *SUN MeDIA* bied. Daar is nou geen noodigheid meer vir student én dosente om aan die verkeerde kant van die kopiëringwet by leermateriaal uit te kom nie.

Later vanjaar begin *SUN MeDIA* om bestaande meesters- en doktorsgraadtesis sistematies digitaal om te skakel. Hierdie inhoud word saam met die ander in ASM se databasis beskikbaar om verhandel te word, in watter verwerking, ver-

Frederick de Jager, uitgewer, saam met Carol Kat (links), kopiëring en lisensiering, en Justa Niemand, bestuurder.

pakking, herverpakking of formaat ook al. Soos en waar moontlik word hierdie inhoud ook gelisensieer aan sindkasiebiblioteke soos Sabinet.

SUN MeDIA is egter nie net 'n uitgewer vir die Universiteit van Stellenbosch nie en enige buitepersoon kan hier 'n werk publiseer mits dit in SM se digitale model gehuisves kan word. Dit geld ook skrywers van boeke vir die algemene verbruikersmark.

Ernst wen X 3!

OUDMATIE Ernst van Dyk, operasionele bestuurder van die Universiteit se gimnasium op Coetzenburg, het onlangs die rolstoelafdeling van die Boston-marathon in die VSA die derde jaar agtereenvolgens gewen. Sy wentyd van een uur 28 minute en 32 sekondes was meer as vyf minute stadiger as sy 1:23:19 van verlede jaar. Sy prestasie het hom sowat R75 000 in die sak gebring. Nog 'n Oudmatie, Krige Schabort, wat deesdae in Atlanta woon, was tweede in 1:30:07.

Marelize blaas beste in wêreld

MARELIZE de Klerk, Oudmatie en onderwyseres aan St. Cyprians in Kaapstad, is as die beste hokkieskeidsregter ter wêreld aangewys.

Vir dié prestasie het sy die Presidentstoekening vir Uitsonderlike Bydrae tot Sport in Suid-Afrika, kategorie sportadmindistrateurs, van president Thabo Mbeki ontvang. Marelize, 'n boorling van Carnarvon in die Noord-Kaap kom en ere-vicepresident van die Maties Hokkieklub is, het einde verlede jaar geskiedenis gemaak toe sy by die Wêreldbekertoernooi in Perth, Australië, die eerste Suid-Afrikaner geword het wat 'n Wêreldbekereindstryd (tussen Argentinië en Holland) as skeidsregter gehanteer het. Sy het ook in 2000 by die Olimpiese Spele as skeidsregter opgetree, maar verlede jaar was haar beste jaar nóg as internasionale skeidsregter. Sy was nie net in beheer van die eindstryd om die Wêreldbeker nie, maar het ook die fluitjie hanteer in wedstryde op die Statebondspele in Manchester en tydens die Champions Trophy in Macau, China. Marelize beskryf etgter die Wêreldbekereindstryd as die hoogtepunt van haar loopbaan. Die feit dat sy gereken word as die beste hokkieskeidsregter ter wêreld, beteken glad nie sy rus op haar louere nie. "n Skeidsregter is so goed soos die vorige toernooi waarin jy geblaas het, aangesien jy by elke toernooi gegradeer word," verduidelik sy. Haar volgende groot droom is om in 2004 se Olimpiese Spele in Athene haar prestasie van die Wêreldbekertoernooi te herhaal.

Taekwando takes off at Maties

MANY Maties of yesteryear may not yet have heard of it. They may frown and ask: "Say again ...". But the martial art of Taekwando which has had its roots in the Korean Peninsula from as early as the first century BC, has taken the Matie campus by storm. It is indeed, as one young convert put it, "going like a Boeing" at Stellenbosch.

Already the club which is only four years old – it was established by Master instructor Alvaro Foguet (4th Dan) – boasts a mean track record. In 2001 three senior members of the Matie Club competed in the Korean Open (an international competition of an extremely high standard) and returned with three medals – a bronze, a silver and a gold. Last year members of the club participated in the Diamond Open in Kimberley and won seven medals (four gold) and an award for "Best Fighter of the Day."

But the club's greatest success thus far has been the inclusion of two of its senior members in the national team – Jason de Mink and Debbie Odendaal did their club and Stellenbosch University proud when they represented South Africa at the World Cup in France.

Taekwando is growing at an increasing rate as both a martial art and sport. There are 32 countries currently affiliated with the African Taekwando Union and it has also become an official sport at the All Africa Games. Internationally there are approximately 50 million students of the sport participating in over 170 countries.

The Maties Taekwando Club is a unisex one and at most times the classroom is evenly divided. The women train equally with the men, aiming for the same goals in fitness, technique and awareness. There is no age limit or restriction and once the invaluable skills are learnt and practiced they can be applied to everyday life in many contexts.

The Maties Club promotes an attitude of healthy living, confidence and friendship. One of its major projects this year is to offer some basic self-defence training to those students who work with the University Protection Services.

Eregrade aan vier bekendes

Die Universiteit het op die afgelope twee gradeplegtighede – in Desember verlede jaar en April dié jaar – eredoktorsgrade, een elk in Regsgeleerdheid en Musiek en twee in Wysbegeerte, aan vier bekende Suid-Afrikaners verleen. Hulle is regter Laurie Ackermann, prof James Khumalo en dr Desmond Tutu wat in Desember vereer is, en prof Jakes Gerwel aan wie die eregraad in April vanjaar toegeken is.

Prof Laurie Ackermann, 'n Oudmatie, wat in die jare vyftig die graad LLB behaal het, het 'n eredoktorsgraad in die Regsgeleerdheid ontvang, onder meer vir sy buitengewone bydrae tot die skepping van 'n demokraties menseregte-bestel in Suid-Afrika. In 1987 was hy die eerste bekleër van die Harry Oppenheimer-leerstool in menseregte aan die Universiteit van Stellenbosch. Dié pos het hy tot 1992 beklee, waarna hy in Kaapstad as regter heraangetel is. In 1994 word hy as een van die eerste elf regters in die Konstitusionele Hof aangestel.

'n Eredoktorsgraad in die Wysbegeerte is aan prof Jakes Gerwel toegeken. Prof Gerwel, wat sedert 1992 hy 'n leidende rol in die vorming van 'n nuwe onderwysbeleid vir Suid-Afrika speel, was o.m. direkteurgeneraal in die destydse staatshoof, pres Nelson Mandela, se kantoor asook sekretaris van die kabinet. Hy was ook van 1987 tot 1994 die Universiteit van Wes-Kaapland se rektor en visekanselier. Prof Gerwel is nou onder meer kanselier van Rhodes Universiteit, voorsitter van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing en 'n direkteur van Naspers.

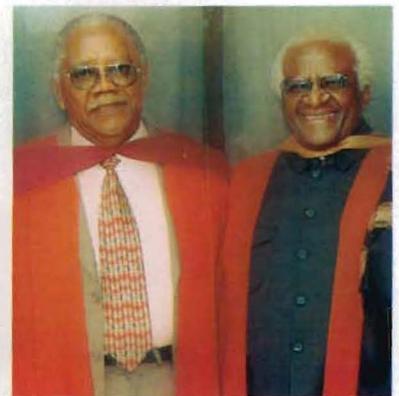
Prof James Khumalo, een van Suid-Afrika se bekendste komponiste van inheemse koormusiek, het 'n eredoktorsgraad in Musiek ontvang. Sy bydrae tot dié genre sluit die selfstandige komposisie Ushaka Ka Senzagakohna in, 'n epiese kantate wat uitstekend in musiekkringe ontvang is en ook in die Kennedy-sentrum in Washington uitgevoer is. Hy het ook talle verwerkings van

Bo: 'n Foto geneem tydens 'n skemeronthaal in die Fakulteit Regsgeleerdheid (Ou Hoofgebou) in Desember verlede jaar vir regter Laurie en mev Denise Ackermann ter viering van sy eregraad – (vlnr) regters Roger Cleaver, Hennie Erasmus (ouddekaan); Belinda van Heerden (ouddosent) en Bennie Griesel van die Kaapse Hoë Hof, regter Ackermann van die Konstitusionele Hof, proff Gerhard Lubbe en James Fourie (dekaan), regter Edwin Cameron van die Appèlhof, regter André Blignault van die Kaapse Hoë Hof en prof Gerhard Erasmus. Almal is Oudmaties behalwe regter Hennie en prof Gerhard Erasmus wat Oudkovsies is.

Links: Prof Jakes Gerwel saam met die kanselier, prof Elize Botha. Regs: Dr Desmond Tutu en prof James Khumalo.

tradisionele Zoeloe-musiek gedoen. Verlede jaar het hy groot internasionale sukses met sy opera Princess Magogo KaDinzulu behaal – die opera is o.m. na Europa en Amerika uitgesaai waar dit as die begin van Afrika-opera bestempel is.

Dr Desmond Tutu, aan wie 'n eredoktorsgraad in die Wysbegeerte verleen is, het nasionale en internasionale bekendheid verworf gedurende sy termyn van 1978 tot 1985 as algemene sekretaris van die Suid-

Afrikaanse Raad van Kerke (SARK). Die bydrae van dié leiersfiguur in die stryd om geregtigheid en versoening tussen rasse in Suid-Afrika is in 1984 met die Nobel Vredesprys erken. Dié voormalige aartsbiskop van Kaapstad is in 1995 as voorsitter van die Waarheids- en Versoeningskommissie aangestel. Dr Tutu word beskou as 'n senior leier met 'n gesaghebbende morele stem en as iemand wat 'n belangrike rol in die versoeningsproses in Suid-Afrika speel. •

These days are the dawning of an era where African pioneers are emerging as voices for African culture after years of being feared and misunderstood. Dr Khaukanani Mavhungu of Stellenbosch University's International Office is such a man – the first person in Africa to have completed a doctorate in Anthropology on a comparative study of witchcraft in two different African communities. **JULIE MARITZ** spoke to him just after he received his doctorate in April this year.

It all started in 1997 when Khaukanani Mavhungu did his internship as a researcher of a parliamentary committee. The committee was looking into the policy-making process of traditional medicine. "It's there, while doing my M.Phil. in Political Management that I got an insider's view on policy-making with regards to witchcraft in South Africa," says Mavhungu. He decided to follow up what he'd learnt and do his doctorate in a comparative study of the social context of witchcraft-related violence in two different African communities.

Mavhungu's doctoral thesis provides a valuable contribution to the policy-making process in SA, just as decision-makers are searching for appropriate legislation to deal with witchcraft.

In both communities that Mavhungu compared, witchcraft was prevalent. But there was an important difference. In the first – a Cameroonian Kom community – witchcraft did not lead to open violence between those accused of it and

the accusers. In the other area – in the Venda Kingdom of the Limpopo Province of SA – violence was found to be commonplace. Both societies are hierarchical, with a strong presence of traditional leadership. It was therefore interesting to find out why witchcraft violence was of a large-scale nature in Venda and not in Kom.

Through the Penal Code of 1967, the Cameroonian State recognises witchcraft as a crime and allows traditional healers to deal with witchcraft cases, which South African legislation does not. Says Mavhungu, "In such an environment, traditional healers remain the main actors in witchcraft cases and this can be seen as averting deaths that seem inevitable." In

South Africa, however, the Suppression of Witchcraft Act (1957) has frustrated people's efforts to deal with witchcraft. Traditional healers in South Africa have in the past been stopped from getting involved in witchcraft cases.

This absence of institutions that deal with witchcraft in South Africa created a vacuum that was filled by vigilante groupings who took it upon themselves to rid the countryside of witches.

"In such an environment witchcraft-related fear becomes multifaceted: one fears becoming the next victim of witchcraft or one fears being labelled a witch," says Mavhungu.

"But in SA, the role of traditional healers needs to be recognised in the same way it is in Cameroon." This is to stop quacks and charlatans from entering the profession because being a traditional healer is "not a choice, but a calling".

"This is what I hope my doctoral studies would have achieved," says Mavhungu, – giving our decision-makers an insight into how other African States have dealt with issues of witchcraft."

The Ministry of Safety and Security of

A Pioneer FOR HIS PEOPLE

South Africa's Northern Province created a Commission of Inquiry into Witchcraft, Violence and Ritual Killings in 1995. This commission was chaired by Prof Nkhumeleni Ralushai, who was also Mavhungu's doctoral promoter.

The Commission report issued in May 1996 confirmed what many Africans already knew. Thousands of people had been accused of witchcraft, fled from their hometowns and lost their property. More than 300 people had been killed by vigilante mobs between 1986 and 1996. •

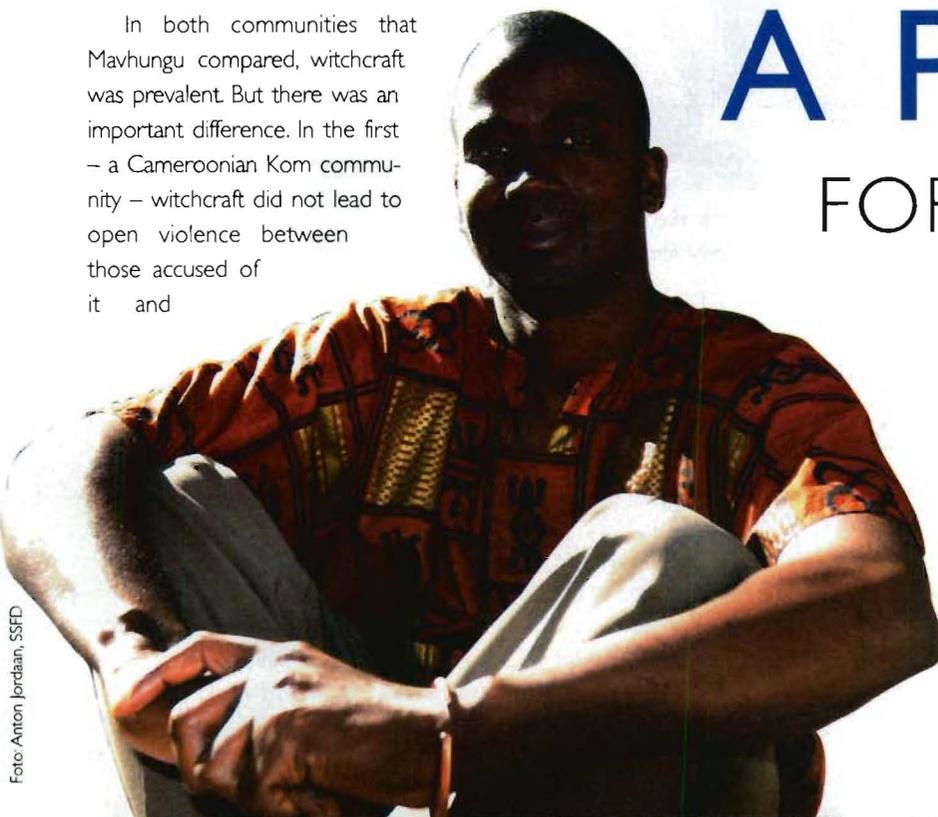

Foto: Anton Jordaan, SSFD

U Eiendomspecialis!

Your property consultant!

Tel. (021) 887 4740

Faks. (021) 887 3875

www.abprealestate.co.za

WELGEVONDEN

DIE BOORD R1,6 MILLION

GEDEELDE ALLEEMANDAAT!

- *Baie gewilde dupeleks eenhede
- *Pragtige berguitsigte
- *Pryse vanaf R595 000 (hereregte ing)
- *3 Slaapkamers, 2 badkamers & motorhuis

MOSTERTDRIFT R2,2 MILLION

Immaculate, 3 bedroom town house in security complex. Close to schools & shopping centre.

Contact Elna 082 577 7033

KLEINGELUK R795 000

Renovated home with wooden floors. 3 Bedrooms, study & spacious entertainment areas.

Contact Cornette 082 569 9160

KARINDAL R1,150 M

ALLEENMANDAAT

3-Slaapkamer dorpshuis in gewilde area. Naby skole en winkelsentrum geleë.

Skakel Jané 082 331 1664

WOONSTELLE / FLATS

BACHELOR

Libertas 32 m_ R238000 A/Mandaat
Merriman Square 45 m_ R430 000 A/Mandaat

ONE BEDROOM

Akkerhof 49 m_ R183 000
Blumenhof 50 m_ R265 000
Ryneveld Plaza 34 m_ R350 000
Marnette 75 m_ R430 000

TWO BEDROOM

Alexanderhof 78 m_ R398 000
Twee Pieke 74 m_ R515 000
Bergzicht Plaza 58 m_ R550 000
Cabernet 65 m_ R625 000
Jan Cats 66 m_ R920 000

Skakel Yvonne 082 572 5242

GEDEELDE ALLEENMANDAAT

3-Slaapkamer gesinswoning met ruim onthaalareas, binnebraai, swembad en vele meer!

Skakel Mari 082 566 1155

SMALLHOLDING R4 300 000

4.5 Ha Smallholding with 360-degree views. 1.5 Ha Merlot & 2.5 ha Cabernet under drip irrigation with an annual income of R240 000.

0,5 Ha open area to build your dream house.

Contact Naudé 082 554 5862

Great relationships are built on great communication

At Graphicor, we structure communication, coupled with visual power and creativity, to enlighten and delight our clients' stakeholders.

Effective and intelligent designs are the deciding factors for our award-winning websites, annual reports and financial advertising. Please visit our website for an extensive tour through our culture, capabilities and portfolio – www.graphicor.co.za

GRAPHICOR

on Brief on Budget on Time

Call Jeremy, Jeanne or Kelly-Anne on 021 887 6492

Annual reports • Financial advertising • Electronic applications • Multimedia presentations
Investor and corporate websites • Brochures and corporate identities